

svensk veterinär tidning

7 • JUNI • 2013 • VOLYM 65

**Nytt kontrollsystem
ger minskning av för-
orenade slaktkroppar**

**Begränsad effekt
av kinoloner vid
akut kolimastit**

**Många myter kring
immunokastration**

Välj med omsorg!

Just nu erbjuder vi x-tra bra priser på x-ray.

ZooMax Gold Röntgen 30kW
Vårebidande fram till juli,
spara 25 000,-

Sigma
Bli glad och digital med Sigma.
1 patient per vecka betalar systemet.

Mark 1210CW
Introduktionserbjudande
trådlös DR – spara 50 000,-

Kontakta Medivet för mer information, gör det redan idag!

SVERIGES
 VETERINÄRFÖRBUND

 Box 12 709
 112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: Kungsholms Hamnplan 7

 E-POST: office@svf.se
 HEMSIDA: www.svf.se
 TELEFON: Mån–tors 9.00–16.00,
 Fre 9.00–15.00,
 lunchstängt 11.30–13.00

 KANSLI
 TELEFON: 08-545 558 20
 TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande

 TORSTEN JAKOBSSON, *leg vet*
 TELEFON: 08-545 558 22
 MOBIL: 070-372 95 10
 E-POST: torsten.jakobsson@svf.se
Kansli- och ekonomichef

 PER CARLSSON, *pol mag*
 TELEFON: 08-545 558 21
 MOBIL: 070-567 12 35
 E-POST: per.carlsson@svf.se
Förhandlingschef

 ANDERS GRANELD, *jur kand*
 TELEFON: 08-545 558 26
 MOBIL: 070-625 64 44
 E-POST: anders.graneld@svf.se
Ombudsmanförhandlare

 JENNY FLORDAL, *fil mag*
 TELEFON OCH
 MOBIL: 08-545 558 25
 E-POST: jenny.flordal@svf.se
Informationschef

 JOHAN BECK-FRIIS, *leg vet*
 TELEFON: 08-545 558 33
 MOBIL: 070-717 73 25
 E-POST: johan.beck-friis@svf.se
Generalsekreterare SVS

 ELISABETH HERNBLAD TEVELL, *leg vet*
 TELEFON: 08-545 558 31
 MOBIL: 070-216 30 95
 E-POST: lisa.hernblad.tevell@svf.se
Bitr generalsekreterare SVS

 SIMONE HÄUSLER, *leg vet*
 TELEFON: 08-545 558 24
 MOBIL: 0730-928 113
 E-POST: simone.hausler@svf.se
Redovisningsansvarig

 LINDA WIKSTRÖM, *ekonom*
 TELEFON: 08-545 558 23
 E-POST: linda.wikstrom@svf.se
Sekreterare

 MARIANNE LUNDQUIST, SVS
 TELEFON: 08-545 558 27
 E-POST: marianne.lundquist@svf.se
Administrativ assistent

 KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
 TELEFON: 08-545 558 28
 E-POST: karin.henriksson@svf.se

 Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
 15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

 SVENSK
 VETERINÄRTIDNING
 se sista sidan

Fräcka djurägare smiter från notan

NÄR JAG SITTER OCH SKRIVER denna ledare försöker jag febrilt att få ordning på internetuppkopplingen på tåget. Det går inget vidare och jag saknar en datakunnig person som bara skulle dyka upp, sätta sig på sätet bredvid och lösa problemet åt mig. Men det är inte alltid den personen finns tillhands (nu är ett sådant tillfälle), och så är vardagen inte helt sällan för egenföretagare. Det uppstår problem som det vore skönt om någon kunde komma och bara ordna till.

Under våren har FVF jobbat med lösningar på hur vi som näringsidkare ska kunna slippa problemet med djurägare som inte betalar för sig. Och snäppet värre, de som sätter i system att gå till olika veterinärer för att få hjälp med sina djur. På varje ställe lämnar de en företagare som gjort ett arbete och lagt ner tid på detta utan att få betalt. Även om dessa "element" inte håller sig inom lagens ramar måste vi ändå behandla djuren. Svarta listor med personer som inte betalar ligger i gränslandet, FVF undersöker vilka möjligheter vi har. Det hjälper inte alltid att bara tala om för närmaste kollegan vilka djurägare det handlar om, de som inte gör rätt för sig rör sig ofta över stora geografiska områden. Om de bor runt storstäderna finns det många veterinärer de kan gå igenom och på det sättet klara sig länge.

De flesta djurägare är dock både trevliga och betalar för det arbete vi utfört åt dem. Trots det är många egenföretagare dåliga på att ta ut lön. Det kan bero på att företaget är i uppstartsfas, att man gör större investeringar och återinvesterar pengarna eller att rörelsen kanske inte går så bra som man tänkt sig. När man är mitt i detta är det lätt att inte tänka på att sjukersättning och föräldrapenning baseras på SGI, sjukpenninggrundande inkomst, som i sin tur baseras på den inkomst man betalar skatt på. För att få en vettig ersättning om man blir sjuk eller behöver föräldrapenning gör man därför klokt i att se över hur mycket lön man tar ut/vilken inkomst man skattar för. Planera dessutom för framtiden ännu längre fram – se över pensionssparande och eventuella avbrotts- och sjukvårdsförsäkringar.

Som man kan läsa i referatet från FVFs föreningsstämma i Sundsvall hade vi där en inspirerande föreläsning om marknadsföring. Där framkom förslag på en bra gratis marknadsplats i form av en Facebooksida för företaget. Sociala medier är ett snabbt och direkt sätt att nå nuvarande och presumtiva kunder, men det gäller att man kan och förstår att hantera verktyget på rätt sätt. Var sparsam med information om intressanta fall (det är inte säkert att matte eller husse uppskattar det) men skriv istället säsongsbetonade tips och råd eller om kampanjer. Det är en djungel som man med rätt machete kan bana sig en bra och värdefull stig i.

Nu väntar förhoppningsvis en varm och behaglig sommar och jag hoppas som vanligt att den blir alldeles lagom arbetsfylld och att ni tar er tid att njuta av den.

 JOHANNA HABBE
 ordförande FVF

innehåll

ledare AV J HABBE Fräcka djurägare smiter från notan	3	FVF informerar Regler beträffande sommarjobbare och skolungdomar AV L NORDFORS	41
reportage AV S FREDRIKSSON "Jag har aldrig tråkigt på jobbet"	6	disputationer Rödsjuka hos värphöns	42
vetenskap – granskad artikel Begränsad effekt av kinoloner vid behandling av akut kolimastit AV Y PERSSON M FL	11	insänt Fler forum för konstruktiv diskussion önskas AV C ROHDIN	43
vetenskap Nytt kontrollsystem ger minskning av förorenade slaktkroppar AV C BERKING OCH M LINDBLAD	19	ansvarsärende Tarmvred ledde till hunds död AV J BECK-FRIIS	45
månadens epiztel vilken är din diagnos? – Epizootologi – Svar	25	krönika Svenskt kött har mervärden AV M FÖRSHUFVUD	47
allmänt Många myter kring immunokastration AV J BECK-FRIIS	30	noterat • Gen som ger hundar atopisk dermatit identifierad• SLV tar över kontrollen av småskaliga anläggningar• Olika krav på djurförsök över landet• Förslag till europeisk djurhälsolag presenterat• Fortsatt utredning av aflatoxin i foder• Första steg 2-specialisten i intermedicin godkänd	33 36 38 39 44 52
marknadsföring och reklam på FVFs årsstämma AV J HABBE	35	kongresser & kurser	48
fackliga frågan Helgdagar mitt i veckan minskar normalarbetstiden AV F RITTER	39	kåseri Välldrillad avlusning AV B ERIKSSON	53

Next2Vet

– din nya leverantör av förbrukningsvaror och utrustning

Johnny Bohman 0411-55 57 30, Lars Olsson 070 -21 20 113, Peter Svenningsson 0708-55 84 59

www.next2vet.se tel. 0411-55 57 30 fax. 0411-55 57 31 info@next2vet.se

”Jag har aldrig tråkigt på jobbet”

TEXT OCH FOTO:
SUZANNE FREDRIKSSON

Henrik von Euler, professor och hårdrockare, har aldrig tråkigt på jobbet.

Finns det något underbarare än en hästmule och doften av varm häst? En av veterinärkårens allra yngsta professorer ställer frågan. Kanske skulle man tro att det rör sig om en hästveterinär, men nej. Det är onkologen Henrik von Euler som avslöjar sin stora passion för hästar när Svensk Veterinärtidning träffar honom en hektisk förmiddag på kliniken.

HENRIK ÄR MITT UPPE I arbetet och det är bara att hänga med bland patienter, studenter och djursjukskötare som alla kräver hans uppmärksamhet. Men ett utmärkande drag hos Henrik är hans utpräglade kommunikationsförmåga. Han kan växla ämne blixtnabbt och han kan prata i farten.

När Henrik 1996 blev doktorand på nuvarande Universitetsdjursjukhuset, UDS, startade han upp onkologikliniken parallellt med sin forskarutbildning. Fram till disputationen 2002 tillbringade han ungefär 30 procent av sin

tid där. Synen på onkologi har förändrats under hand från att ha ansetts vara en något udda verksamhet som ofta blev ifrågasatt av olika skäl, inte minst etiska, till en betydligt större acceptans idag.

– Jag har fått hållas och efter disputationen ökade intresset markant. Onkologin har succesivt blivit integrerad i den ”vanliga” djursjukvården, berättar Henrik samtidigt som en av dagens studenter kommer in i rummet för att prata om en patient.

Viktoria Rawley har fått en åldrande boxertik med juvertumörer och lungmetastaser på sin lott. Det blir samtal om hundens hälsa, risker med eventuell behandling, ägnas inställning och vad som behövs undersökas vidare. Lungorna till exempel.

– En brakycefal ras, vad innebär det? Henrik vänder sig till Viktoria men svarar själv på frågan. Han förklarar för de närvarande i rummet att kortnosarna inhalerar ”mer skräp” och har därför större benägenhet att drabbas även av primära lungtumörer.

Boxertikens ägare får besked om att deras hund, som är lite till åren, ska följas upp med några månaders intervall men att någon behandling inte sätts in i dagsläget.

HENRIK, SOM BEHÖVER organisera om lite i sitt schema, skickar in reportern till en hund som väntar på behandling. Det är dvärgschnauzern Enzo som drabbats av malignt lymfom. Linda Allberg, som reser från Östersund för att få sin hund behandlad, sitter vid hans sida och väntar.

– I mitten av mars blev Enzo hängig och trött. Han var inte alls sig lik och självkart åkte jag till djursjukhuset hemma för att få honom undersökt. Det fanns flera tänkbara diagnoser, hjärtproblem till exempel, men ganska snart fick jag beskedet att han drabbats av malignt lymfom i dess mest aggressiva form, berättar Linda.

En vecka efter att diagnosen var fastställd fick hon tid på UDS. Att inleda en på flera sätt krävande behandling var inte helt självklart men det fanns flera faktorer som gjorde att hon beslöt sig för att satsa ”allt”.

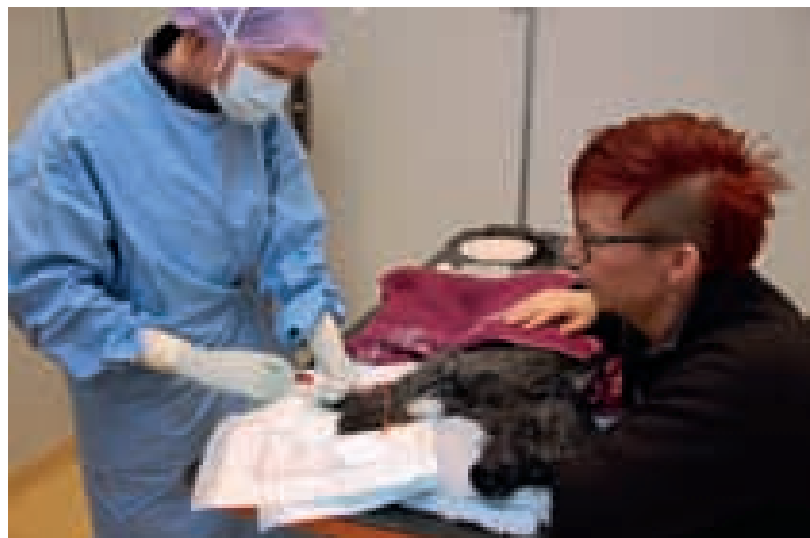
– Jag ville vara säker på att behandlingen inte är smärtsam och jag ville få en realistisk uppskattning av chansen att han blir helt frisk. Några garantier för hundraprocentigt tillfrisknande finns inte och det var med blandade

känslor jag åkte till Uppsala första gången. Jag var väldigt orolig för hur Enzo skulle må på hemresan och såg framför mig hur han skulle må illa och kräkas på tåget. Hittills har han inte fått några synbara biverkningar. Redan efter den inledande ”boosten” började han återfå sitt gamla jag, säger Linda.

Hur väl man än vill sin hund måste även det ekonomiska tas med i beräkningen. Enzos försäkringstak, 40 000 kronor, nåddes redan på undersökningsstadiet och nu betalar Linda ur egen ficka. Utan hjälp från familjen skulle hon inte ha möjlighet att genomföra cancerterapi.

”Vad ska vi göra med boxern?” Henrik samtalar med Viktoria Rawley, veterinärstudent.

Bakom alla skyddskläder döljer sig djursjukskötaren Anna Bodin. Enzo ligger lugn medan matte Linda Allberg följer behandlingen med cytostatika.

”Nu är det klart och du hinner med tåget.” Enzo har piggnat till och det är dags för hemfärd.

Hon poängterar också att hennes arbetsgivare varit väldigt förstående gällande ledighet.

Medan samtalet pågår kliver Henrik och djursjukskötaren Elin Bodin in i handlingen. Henrik har informerat omgivningen om tidsramarna, ”mattes tåg går 13.00”, och det är hög tid att ge dagens dos av cytostatika.

– Det är inga dåliga krav som ställs på oss här. Förutom att vi ska genomföra avancerade

undersökningar och behandlingar måste vi även passa tågtider, skojar Henrik.

Men det finns ett allvar i botten. De hundägare som kommer till honom deltar i ett gemensamt projekt. Djurägarnas engagemang är helt avgörande för behandlingsresultatet.

Elin har jobbat på onkologen i sju år och har stor erfarenhet av att hantera cellgifter. Henrik nickar mot Enzo som ligger lugn på behandlingsbordet.

– Vi sederar *alltid*. Det blir mindre stress för djuret och vi minimerar riskerna. Under mina 18 år här har vi aldrig misslyckats att ge en behandling. Det finns även starka skäl att sedera från arbetsmiljösynpunkt. En perivaskulär reaktion är en säkerhetsrisk. Dessutom hinner vi behandla fler patienter om de är sederade. Det finns helt enkelt inga skäl att låta bli, kommenterar Henrik.

Ja, det gäller att hinna med. I dagsläget har Henrik ytterligare en veterinär på avdelningen, Sara Westberg, onkologiresident, och två djursjukskötare. Hans nuvarande tjänst innebär ungefär 30 procent undervisning och 60 procent forskning, samt tio procent handledning.

– Men allt går i varandra, jag undervisar i min klinik och forskar samtidigt. Jag tycker om att arbeta hårt och har aldrig tråkigt på jobbet. Det finns så otroligt mycket att göra. Intresset för onkologi ökar vilket även genererar pengar till universitetet, säger Henrik.

– Jag skulle gärna vilja att avdelningen fick expandera så att vi blev fler här. Om man har en kritisk massa omkring sig som sysslar med samma sak märker man snart att man kanske inte är ”bäst i världen”, säger Henrik.

Han är dock eftertraktad där ute i världen, vilket han uppskattar. Henrik sticker inte under stol med att han gillar att snacka och välkomnar inbjudningar att föreläsa utomlands. Det innebär också en chans att knyta värdefulla kontakter.

– Jag tror att det hjälpt mig att jag är så förutsättningslös, jag vet inte alltid vem som är vem eller vem som gör vad. Så var det när jag besökte 2nd International Conference on Advances in Canine and Feline Genomics i Utrecht 2004. Jag såg en kvinna i lusekofta och gick och pratade med henne. Det visade sig vara Kerstin Lindblad-Toh från the Broad Institute i USA ... vilken dj-a grej. Hon var ju redan världsberömd och ledde den forskning som lett fram till att hundens arvs massa blivit kartlagd, något som är oerhört värdefullt i komparativa studier. Till exempel är många tumörformer lika hos hund och människa. Redan tidigt året efter åkte jag över och träffade

HÅRDROCKARE FRÅN ÅDALEN

HENRIK VON EULER är född 1970 i Sollefteå, var student i Uppsala och blev leg veterinär 1994. Därefter VMD, specialist i onkologi hos hund och katt, landets ende Diplomate ECVIM-CA (onkologi) och professor.

Under uppväxten bodde Henrik ”halvtid” hos sina morföräldrar i Kramfors tills han började skolan. Då blev det ”heltid” i Uppsala. Hans mor studerade vid Uppsala Universitet och där träffade hon Henriks far, utbytesstudent från USA, 1968. Fram till 2001 var fadern helt okänd för Henrik, men genom TV-programmet ”Spårlöst försvunnen” fick de kontakt.

– Jag hade längtat så att få träffa min pappa. Efter ett års brevväxling åkte jag till USA och Los Angeles där han bor och arbetar. Det visade sig att vi har en del gemensamt – han är professor i psykologi och har varit sitt universitet trogen hela sitt yrkesliv. Jag är visst på väg att bli likadan, säger Henrik och tillägger att han jobbar på ett av världens bästa universitet.

Den veterinär som siade om att veterinäryrket skulle innebära enbart jobb och inga kompisar hade delvis rätt. Särskilt mycket tid för umgänge eller andra fritidsintressen finns det inte i Henriks liv för tillfället. Men den som besökt hans arbetsrum på UDS kan inte undgå att lägga märke till att Henrik är hårdrockare.

– Det är storskönt att ge järnet i ett rockband, så befriande, och det ger en balans i tillvaron som jag behöver. Jag saknar verkligen mitt gamla band. Jag har alltid ägnat mig åt musik och sjöng till exempel i Uppsala domkyrkas gosskör fram till målbrottet. Jag älskade det och funderade faktiskt på en framtid som musiker men insåg snabbt att det inte är den ultimata vägen till framgång i livet, säger Henrik.

Hans fritid ägnas framför allt åt familjen med barnen som är sju, tio och 13 år. Det finns också en, ofrivillig, men mysig kattuppfödning att ta hand om då en av familjens två birmakatter umgåtts med en bondkatt i grannskapet.

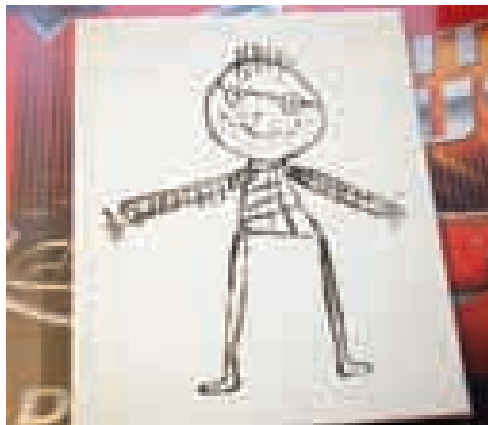
folk på the Broad samt Eric Lander som är förgrundsgestalt i humangenomets kartläggning och fick honom mer intresserad av hundgenetik och komparativa studier, berättar Henrik med entusiasm.

Hur ser framtiden ut inom den veterinära onkologin?

– Vi värderar våra djur högt och de lever allt längre tack vare avancerad veterinärvård och bättre läkemedel. En längre liv gör att fler djur får cancer, där flera former går att behandla idag. För en optimal behandling som ger hundens livskvalitet måste man ha erfarenhet från många fall, säger Henrik som var den första i landet med specialistkompetens i onkologi hos hund och katt. Det finns ytterligare två med den kompetensen, Gunilla Kastengren Fröberg och Nanna Åkerlund Denneberg.

Erfarenhetsutbyte har Henrik med onkologer i såväl nationella som internationella forum. Han är aktiv i European Society of Veterinary Oncology, Veterinary Cancer Society (VCS) i USA och på hemmaplan i ”Knölgruppen”.

MEN HUR VAR DET NU med hästarna, du har en stor passion för dessa djur och så sysslar du nästan enbart med hundar?

Henrik von Eulers fritid ägnas åt familjen. Och tvärtom.

– Jag har växt upp med travhästar och var från barnsben fast besluten att bli hästveterinär, gärna på stuteri. När jag i tolvårsåldern nämnde detta för stuteriveterinären jag hängde med under sommaren så blev reaktionen ”Nej, för h-e, du får inga kompisar för du måste jobba hela tiden”. Då bestämde jag mig för att trots det bli veterinär. Jag har faktiskt jobbat en del med häst i början av min yrkesbana ”ute på kvacken” och gillade det, men onkologi på häst blir ett väldigt smalt område, konstaterar Henrik som då och då ändå får chansen att snusa i en hästmule när barnen rider. ■

Den som sett Henriks arbetsrum kan inte missa hans intresse för hårdrock.

SÄKRA IDEALVIKTEN OCH FÖRSÄKRA DIG OM HUNDENS HÄLSA

1 EXPERTUTLÅTANDE

 vetfollowup
Nytt viktminskningsprogram!

1 av 3 hundar är överviktiga eller feta*.
Hur är det med din hund?

En mindre aktiv livsstil, kostning eller en obalanserad kost av fötter som kan leda till att din hund blir överviktig – och därmed utsatta för hälsorisker som kan ge en förkortad livstid. Royal Canin näringspartier har tagit fram näringspasserade störingar som bidrar till att din hund återtar en idealvikt.

Royal Canin OBEITY MANAGEMENT

Det näringspasserade störet med stödämnen för överviktiga hundar utövar en god återverkning. Förebygger och hjälper till att återställa.

Royal Canin SATIETY SUPPORT

Det näringspasserade störet med stödämnen för överviktiga hundar ger en god näringspassering och utövar en god återverkning.

ROYAL CANIN

YLVA PERSSON, leg veterinär, VMD, biträdande statsveterinär,
 HÅKAN LANDIN, leg veterinär, specialist i nötkreaturens sjukdomar,
 JÖRGEN KATHOLM, Dipl. ECBHM, Kvægfagdyrlæge og
 MARIE MÖRK, AgrD, epidemiolog*

Begränsad effekt av kinoloner vid behandling av akut kolimastit

Behandling av akut klinisk mastit orsakad av *Escherichia coli* har diskuterats under lång tid. Frågan är om denna typ av mastit ska behandlas med antibiotika eller inte. Författarna har i en dubbelblind klinisk fältstudie kommit fram till att antibiotikabehandling med enrofloxacin har en högst begränsad effekt vid behandling av akut klinisk kolimastit hos mjölkkor.

granskad artikel

BAKGRUND

Mastit orsakad av *Escherichia coli*

Escherichia coli är en relativt vanlig orsak till mastit hos kor i Sverige (4, 9) och ger främst problem med akuta kliniska mastiter. Symtomen kan vara kraftiga med hög feber, påverkat allmäntillstånd och förändrad mjölk (Figur 1). Dödsfall förekommer i de mest allvarliga fallen (2). Kor som överlever behöver ofta en lång återhämningsperiod och många gånger är den drabbade juverdelen förstörd så att kon slutligen blir trespent. Ofta har dessa kor också en nedsatt mjölkproduktion under en längre tid. Kolimastit orsakar därmed såväl allvarligt lidande för kon som ökad arbetsbelastning för djurägaren och ökade kostnader i form av veterinärvård, nedsatt mjölkproduktion och ökad utslagning. Dessutom bidrar kolimastiter till en inte obetydlig antibiotikaanvändning.

Foto: Ylva Persson

FIGUR 1. Symtomen vid kolimastit kan vara kraftiga med hög feber, påverkat allmäntillstånd och förändrad mjölk.

Behandling av kolimastit

Traditionellt behandlas akut klinisk kolimastit i Sverige med kinoloner, ofta i kombination med NSAID och täta urmjölkningar, ibland i kombination med oxytocin. Beroende på symtom kan kon också ges vätska. Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps riktlinjer för antibiotikaanvändning (13) till nötkreatur rekommenderar som förstahandsval vid behandling av akut klinisk kolimastit bara understödande behandling. Endast vid höggradig mastit med mycket kraftiga symtom, i nära anslutning till kalv-

ning då kons immunförsvar förväntas vara nedsatt, kan antibiotika övervägas.

Kinoloner

Kinoloner är semisyntetiska antibiotika som verkar genom att störa avläsningen av bakteriernas DNA. En vanlig kinolon i nötpaxis är enrofloxacin som i två olika preparat finns registrerat i Sverige för användning vid kolimastit hos nöt (Fass vet 2013). Kinoloner är ett av tre antibiotika som Världshälsoorganisationen (WHO) listat som mycket viktiga för människa. Det finns all anledning att ►

- begränsa användning av kinoloner till de tillfällen där det är absolut nödvändigt och där de förväntas göra stor nytta. Om kinoloner är livräddande vid kolimastit skulle det kunna vara ett sådant tillfälle.

I januari 2013 kom en ny svensk föreskrift som kraftigt begränsar användningen av kinoloner till djur (SJVFS 2012:32). I korthet innebär föreskriften att en insatt behandling förväntas ge god effekt och att bakterien som orsakat sjukdomen ska vara känslig för kinoloner. I tidigare undersökningar av *E coli* som orsakar mastit hos svenska mjölkkor har samtliga undersökta isolat varit känsliga för kinoloner (1, 9) (Figur 2). Ur den aspekten bör därför kinoloner kunna användas vid behandling av kolimastit. Kinoloner är farmakokinetiskt ett bra val vid mastitbehandlingar. Men den stora frågan är om kinoloner har någon klinisk effekt vid behandling av kolimastit, det finns motstridiga resultat från olika undersökningar. En dansk studie hävdar att kinoloner har effekt vid höggradig klinisk mastit med kraftig bakterieväxt i mjölken, men inte vid lindrigare fall och inte heller vid de allra allvarligaste fallen (6). I en nyligen publicerad finsk fältstudie där hälften av korna behandlades med enrofloxacin och NSAID och den andra hälften bara med NSAID, sågs inga skillnader mellan grupperna förutom en något mindre bakterieväxt i enrofloxacingruppen (12). En del experimentella studier har också visat en positiv effekt av enrofloxacinbehandling på mjölkproduktionen (5, 11).

Syfte

Syftet med denna studie var att med hjälp av en dubbelblind klinisk prövning i fält utvärdera behandlingseffekten, på kort och på lång sikt, av kinolonen enrofloxacin vid akut klinisk mastit orsakad av *E coli*.

MATERIAL OCH METODER

Korna

I studien ingick 116 mjölkkor i ordinarie nötkreaturspraktik där djurägaren hade ringt upp besättningsveterinären. Korna hade akut klinisk mastit misstänkt orsakad av *E coli*. Korna besöktes av en veterinär tillhörande något av de 25 veterinärcentrum som ingick i den

Foto: SVA

FIGUR 2. Tidigare undersökningar av *E coli* som orsakar mastit hos svenska mjölkkor har visat att samtliga isolat är känsliga för kinoloner.

kliniska prövningen. Djurägaren fick själv avgöra om kon skulle ingå i studien. Vid besöket, dag 0, utförde veterinären en klinisk undersökning av kon. Symtom som registrerades var temperatur, allmäntillstånd, träckkonsistens, liggande ko, uttorkningsgrad, foderlust, juverkonsistens, spenspetskondition, mjölkens utseende och uppskattad mjölkproduktion.

Försöket har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd och den kliniska prövningen har godkänts av Läkemedelsverket. Studien pågick mellan 2008 och 2012.

Provtagning

Veterinären undersökte mjölken med California Mastitis Test (CMT). Tre mjölkprov togs från affekterad/-e juverhalva/-or. Ett mjölkprov bakterieodlades på den lokala stationen för att ge djurägaren en snabb återkoppling till dagen därpå. Två mjölkprover skickades samma dag som provtagningen till Mastitlaboratoriet, SVA där det ena undersöktes för bakteriologi medan det andra, som innehöll konserveringsmedlet bronopol, analyserades med avseende på celltal med hjälp av CMT och DeLavals cell-

talsräknare (DCC, DeLaval International AB, Tumba, Sverige).

Behandling

Veterinären lämnade kvar testsubstans för tre dagars behandling. Varken djurägaren eller veterinären kunde se innehållet i de identiska bruna glasflaskorna

Foto: YUVA PERSSON

FIGUR 3. Vid behandling av korna kunde varken djurägaren eller veterinären se innehållet i de identiska bruna glasflaskorna.

► eller placebo. Tabell 1 visar också växt av *E coli* hos de kor som dog de närmaste dagarna efter mastitfallet.

Kliniska symtom

Det var ingen statistiskt säkerställd skillnad i symtom dag 0, dag 3 eller dag 22–28 mellan kor som behandlades med enrofloxacin respektive placebo. Grad av bakterieväxt påverkade inte symtomen vid uppföljningen dag 3 och dag 22–28. Interaktionen mellan behandling och grad av växt var inte statistiskt säkerställd för någon variabel vid uppföljning dag 3 eller dag 22–28.

Celltal och avkastning

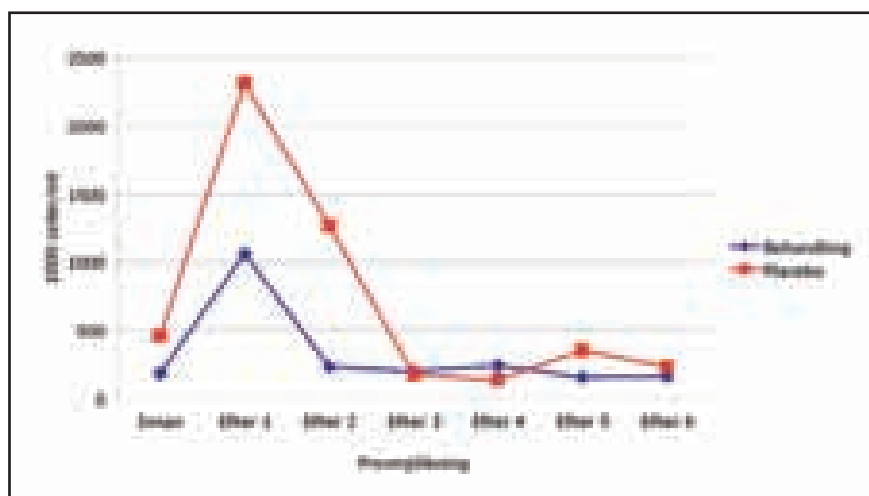
I Figur 5 och 6 visas medelvärdet för celltal respektive mjölkavkastning för gruppen som behandlades med enrofloxacin respektive placebo. Gruppen som behandlades med enrofloxacin hade ett statistiskt säkerställt lägre celltal vid femte provmjölkningen ($p=0,02$) efter mastitfallet. Den skillnad som kan ses vid provmjölkning 1 och 2 i Figur 5 är sannolikt en effekt av att kor i placebo-gruppen hade rikligare växt. Vid andra provmjölkningen var interaktionen mellan grad av växt och behandling signifikant. Kor med riklig växt som behandlades med placebo hade högre celltal än kor som hade lindrig/måttlig växt och behandlades med placebo respektive kor som behandlades med enrofloxacin och hade lindrig/måttlig eller riklig växt. Det var ingen skillnad i mjölkavkastning mellan behandlingsgrupperna. Kor med riklig växt vid odlingen dag 0 hade däremot lägre mjölkavkastning dag 3 och dag 22–28 samt vid femte och sjätte provmjölkningen jämfört med kor med lindrig/måttlig växt oavsett behandling.

Överlevnad

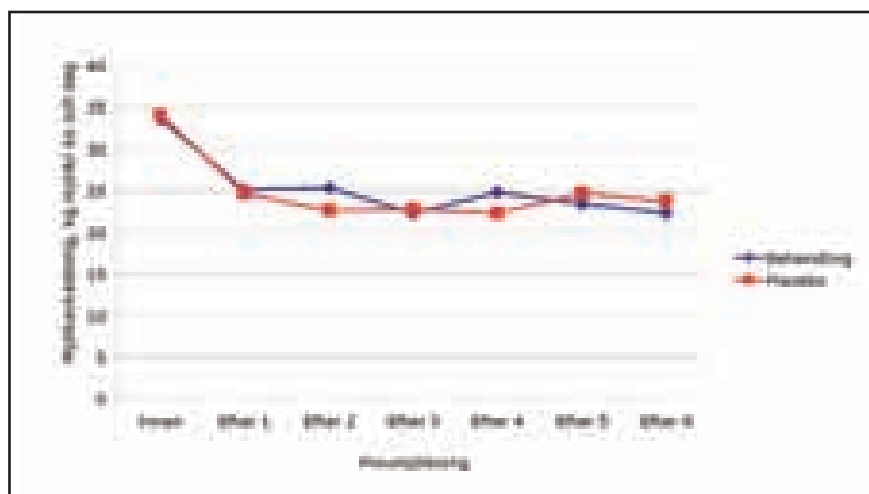
Andelen kor som dog inom de första dagarna skilde inte mellan behandlingsgrupperna (17,6% av korna som fick enrofloxacin och 13,6% av korna som fick placebo, $p=0,5$). Av de nio kor som dog hade sex (67%) puerperal pares jämfört med 14 (30%) av de 47 som överlevde vilket var en statistiskt säkerställd högre andel ($p=0,044$). Överlevnadskurvor 0–7 respektive 0–180 dagar visas i Figur 7 och 8. Skillnaden i över-

Tabell 1. ANTAL KOR (ANTAL SOM DOG) MED LINDRIG, MÅTTLIG ELLER RIKLIG VÄXT AV *E COLI*, FÖRDELAT PÅ ANTAL KOR SOM BEHANDLADES MED ENROFLOXACIN ELLER PLACEBO.

	Lindrig	Måttlig	Riklig	Totalt
Enrofloxacin	8 (0)	7 (1)	19 (5)	34 (6)
Placebo	3 (0)	3 (0)	16 (3)	22 (3)
Totalt	11 (0)	10 (1)	35 (8)	56 (9)

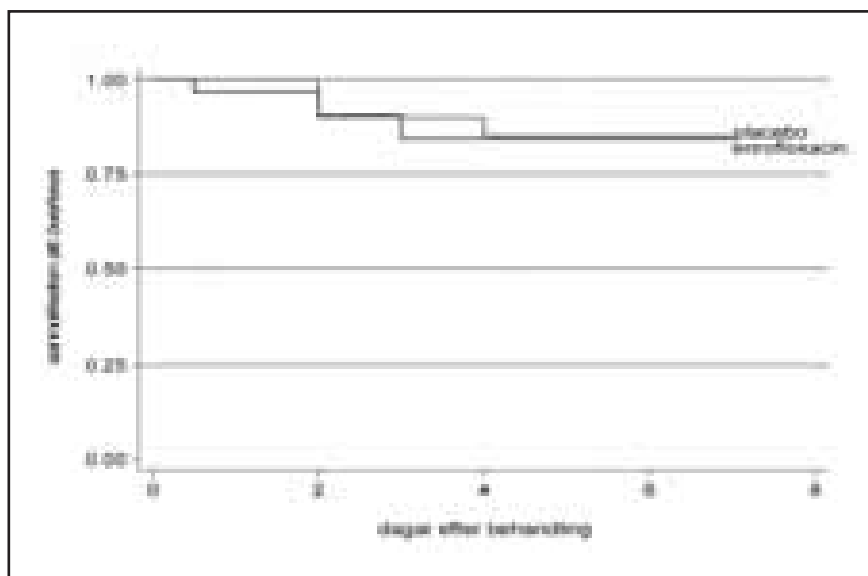
FIGUR 5. Medelvärde för celltal vid provmjölkningen innan och de sex följande provmjölkningarna efter behandling för kor som behandlats med enrofloxacin eller placebo vid mastit orsakad av *E coli*.

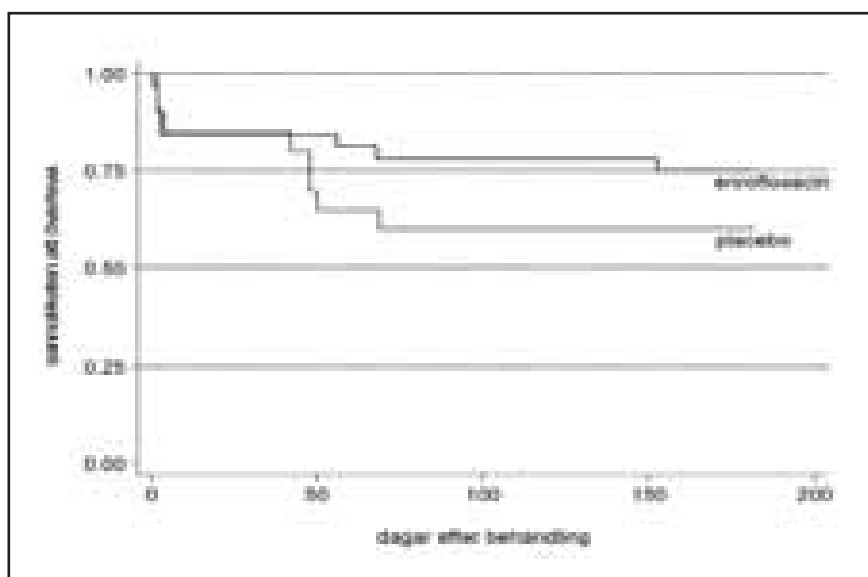
FIGUR 6. Medelvärde för mjölkavkastning vid provmjölkningen innan samt de sex följande provmjölkningarna efter behandling, för kor som behandlats med enrofloxacin eller placebo vid mastit orsakad av *E coli*.

levnad 0–7 respektive 0–180 dagar var inte statistiskt säkerställd mellan gruppen som behandlades med enrofloxacin och gruppen som behandlades med pla-

cebo ($p=0,63$ respektive $p=0,52$). Sannolikheten att överleva 0–180 dagar var högre om odlingen dag 0 visat lindrig/måttlig växt jämfört med riklig växt.

FIGUR 7. Sannolikheten för kon att överleva under sju dagar efter fall av klinisk mastit orsakad av *E coli* och behandling antingen med enrofloxacin eller placebo.

FIGUR 8. Sannolikheten för kon att överleva under 180 dagar efter fall av klinisk mastit orsakad av *E coli* och behandling antingen med enrofloxacin eller placebo.

Interaktionen mellan behandling och grad av växt var inte signifikant.

Antibiotikaresistens

Samtliga isolat av *E coli* var känsliga för enrofloxacin.

DISKUSSION

Resultaten i denna studie tyder inte på att behandling med enrofloxacin är livräddande vid kolimastit, särskilt inte

i det akuta skedet. Detta är i linje med en finsk fältstudie där hälften av korna fick enrofloxacin i kombination med NSAID (ketoprofen) och den andra hälften fick enbart NSAID (12). I vår studie var det ingen skillnad i korttidsöverlevnad mellan kor som fick enrofloxacin och kor som fick placebo. Numerärt var det till och med fler kor som fick enrofloxacin av de kor som dog inom en vecka efter behandling. Den

totala överlevnaden upp till 180 dagar skiljde sig inte heller åt statistiskt även om det fanns en tendens till bättre långtidsöverlevnad i den grupp som fick enrofloxacin. Bakterieväxten påverkade inte överlevnaden i vår studie (Figur 9). Detta skiljer sig från en tidigare dansk studie som visade att kor med riklig växt överlevde i mindre utsträckning än kor med lindrig och måttlig växt av *E coli* (7). Orsaken till denna skillnad mellan undersökningarna är inte helt klarlagd. Men en orsak kan vara att de danska proverna odlades samma dag som provet togs medan proverna i vår studie transporterades till labb, vilket kan ha påverkat provsvaret. Kor som dog i vår studie hade i större utsträckning puerperal pares än de som överlevde.

Ser man till kliniska symtom, celltal (CMT) och bakteriologisk växt fanns det en tendens till att antibiotikabehandlade kor återhämtar sig något snabbare, men det fanns ingen signifikant skillnad mellan grupperna på kort sikt. Man kan dock spekulera i huruvida dessa skillnader skulle ha blivit tydligare om fler kor kunnat inkluderas i studien. I en finsk experimentell studie där behandling med enrofloxacin jämfördes med behandling med laktoferrin sågs också en tendens till snabbare bakteriologisk återhämtning hos kor som behandlats med enrofloxacin (8). I en annan experimentell studie sågs en hämning av bakteriologisk växt i mjölk hos de kor som behandlats med enrofloxacin jämfört med dem som inte behandlats alls (3). På lång sikt hade gruppen som fick enrofloxacin ett signifikant lägre celltal.

Det var ingen skillnad i mjölkavkastning mellan kor behandlade med enrofloxacin eller placebo, varken på kort eller på lång sikt. Detta stämmer överens med en finsk studie där inga skillnader i mjölkproduktion sågs vid dag 21 (12). Resultatet skiljer sig dock åt från två experimentella studier med enbart korttidsuppföljning (5, 11). Vad vi vet finns inga studier med långtidseffekter på mjölkavkastning vid kolimastit behandlad med enrofloxacin.

Det var förhållandevis få nykalvade kor med i studien, vilket gör att vi inte kan dra några slutsatser om behandling av dessa kor. Rekommendationen i rikt-

► linjerna kvarstår därmed om att nykalvade kor med höggradig mastit kan behandlas med kinoloner. Vi vet inte om djurägare (och veterinärer) med svårt sjuka nykalvade kor valt att avstå från att vara med i studien. Av de kor som var med i studien hade dock en majoritet höggradig mastit, vilket gör att vi inte tror att djurägare avstått att vara med på grund av kons tillstånd. Det hade varit önskvärt med fler kor i studien för att stärka vår tes även om vi tror att de medverkande korna är representativa för svenska kor med akut klinisk kolimastit.

Samtliga isolat av *E coli* var som väntat känsliga för kinoloner. Detta har även visats i tidigare studier på kolibakterier vid klinisk och subklinisk mastit i Sverige (4, 9).

Vidare kan det vara värt att notera att diagnosen kolimastit var svår att ställa kliniskt för de i försöket medverkande veterinärerna. Nästan hälften av misstänkta kolimastiter i denna studie hade sålunda växt av annan bakterie än *E coli*.

SLUTSATSER

I denna studie sågs ingen livräddande effekt hos allvarligt sjuka kor med kolimastit då de behandlades med enrofloxacin. Eftersom kinoloner är mycket viktiga antibiotika för människor ska de användas återhållsamt till djur. Till djur bör kinoloner därför bara användas för att häva ett allvarligt sjukdomstillstånd och där man tror att behandlingen kommer att ha en avgörande effekt för djurets tillfrisknande. Resultaten i denna studie visar visserligen på några positiva effekter av behandling med kinolonen enrofloxacin, främst lägre celltal och en tendens till snabbare återhämtning. Enligt författarna är detta dock inte tillräckliga skäl för att behandla akut klinisk mastit orsakad av *Escherichia coli* med kinoloner. Ytterligare stöd för detta ställningsstagande återfinns dessutom i några nordiska publikationer som utvärderat behandling av kolimastit med antibiotika (10, 12).

SUMMARY

Limited efficacy of enrofloxacin for treatment of acute clinical coli-mastitis
In Sweden, acute clinical mastitis caused by *Escherichia coli* is often treated with

FIGUR 9. Bakterieväxten i mjölkproven påverkade inte kornas överlevnad i den aktuella studien.

enrofloxacin, a fluoroquinolone. Treatment of *E coli*-mastitis has been investigated in many studies, often with contradictive results. Only a few of them have studied enrofloxacin and most of them are experimental trials. The aim of this study was to study the effectiveness of enrofloxacin in the treatment of acute clinical mastitis caused by *E coli* in a clinical placebo trial.

Dairy cows (n=116) with severe acute clinical mastitis, with suspected *E coli*, were included in the study. Cows were examined and milk samples were collected from the affected udder quarter for further bacteriology. All cows were treated with a test substance of either enrofloxacin or placebo. Additionally, all cows were treated with meloxicam. Cows with growth of *E coli* (n=56) were followed up at short term (up to 28 days) with clinical examinations and milk sampling and at long term (until six months) for somatic cell count, milk yield and culling data.

There were no significant differences in survival, milk yield and clinical signs

between cows treated with enrofloxacin or placebo, neither on short nor long term follow-ups. Cows treated with enrofloxacin had a lower somatic cell count at long term follow-up. Based on the results of this study, we cannot recommend enrofloxacin as a treatment of severe acute clinical mastitis caused by *E coli*.

TACK

Tack till Stiftelsen lantbruksforskning för finansiering av studien. Tack till Mastitlaboratoriet, Antibiotikalaboratoriet och LD-laboratoriet vid SVA. Tack alla fältveterinärer och djurägare. Tack till Boehringer Ingelheim och Bayer. Och slutligen ett stort tack till Läkemedelsverket som varit till ovärderlig hjälp i alla diskussioner kring den kliniska prövningen.

Referenser

1. Bengtsson B, Unnerstad HE, Ekman T, Artursson K, Nilsson-Ost M & Waller KP. Antimicrobial susceptibility of udder pathogens from cases of acute clinical mastitis in dairy cows. *Vet Microbiol*, 2009, 136, 142–149.

2. Burvenich C, Van Merris V, Mehrzad J, Diez-Fraile A & Duchateau L. Severity of *E coli* mastitis is mainly determined by cow factors. *Vet Res*, 2003, 34, 521–564.
3. Dosogne H, Meyer E, Sturk A, van Loon J, Massart-Leen AM & Burvenich C. Effect of enrofloxacin treatment on plasma endotoxin during bovine *Escherichia coli* mastitis. *Inflamm Res*, 2002, 51, 201–205.
4. Ericsson Unnerstad H, Lindberg A, Persson Waller K et al. Microbial aetiology of acute clinical mastitis and agent-specific risk factors. *Vet Microbiol*, 2009, 137, 90–97.
5. Hoeben BD, Monfardini E, Burvenich C & Hamann J. Treatment of acute *Escherichia coli* mastitis in cows with enrofloxacin: effect on clinical signs and chemiluminescence of circulating neutrophils. *J Dairy Res*, 2000, 67, 485–502.
6. Katholm J. Treatment of coliform mastitis in bovine practice – can antibiotics be avoided? In 11th ICPD, 2003, Suppl 98, 183–184.
7. Katholm J, Jepsen OR & Agger N. Peracute coliform mastitis. Experiences from 70 cases in 2 general practices. International Conference on mastitis, St Georgen/Längsee, Austria, 1989, 8.
8. Kutila T, Suojala L, Lehtolainen T et al. The efficacy of bovine lactoferrin in the treatment of cows with experimentally induced *Escherichia coli* mastitis. *J Vet Pharmacol Ther*, 2004, 27, 197–202.
9. Persson Y, Nyman AK, & Gronlund-Andersson U. Etiology and antimicrobial susceptibility of udder pathogens from cases of subclinical mastitis in dairy cows in Sweden. *Acta Vet Scand*, 2011, 53, 36.
10. Pyorala SH & Pyorala EO. Efficacy of parenteral administration of three antimicrobial agents in treatment of clinical mastitis in lactating cows: 487 cases (1989–1995). *J Am Vet Med Assoc*, 1998, 212, 407–412.
11. Rantala M, Kaartinen L, Valimaki E, Stryrman M, Hiekkaranta M, Niemi A, Saari L & Pyorala S. Efficacy and pharmacokinetics of enrofloxacin and flunixin meglumine for treatment of cows with experimentally induced *Escherichia coli* mastitis. *J Vet Pharmacol Ther*, 2002, 25, 251–258.
12. Suojala L, Simojoki H, Mustonen K, Kaartinen L & Pyorala S. Efficacy of enrofloxacin in the treatment of naturally occurring acute clinical *Escherichia coli* mastitis. *J Dairy Sci*, 2010, 93, 1960–1969.
13. Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap, Husdjurssektionen. Riktlinjer för användning av antibiotika till produktionsdjur – Nötkreatur och gris. Policydokument, 2011. Läst på www.svf.se den 10 maj 2013.

***YLVA PERSSON**, leg veterinär, VMD, biträdande statsveterinär, Sektionen för lantbrukets djur, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor, SVAVäxa Sverige, 751 89 Uppsala.

HÅKAN LANDIN, leg veterinär, specialist i nötkreaturens sjukdomar, Växa Sverige, Box 210, 101 24 Stockholm.

JÖRGEN KATHOLM, Dipl ECBHM, Kvægafagdyrlæge, Videncentret for Landbrug, Kvæg, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus, Danmark.

MARIE MÖRK, AgrD, epidemiolog, Växa Sverige, Box 210, 101 24 Stockholm.

Mer information kan
få dig att tänka i
andra banor

Complete Diagnostic Solutions

För mer information ring 00800 1234 3399 / 020 160 5890
eller besök www.idexx.eu

IDEXX
LABORATORIES

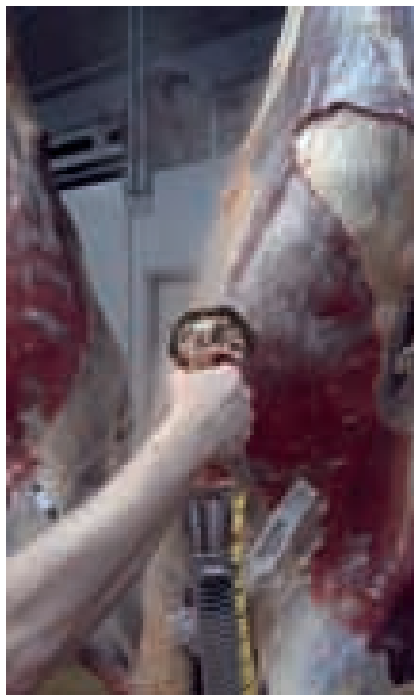
Nytt kontrollsystem ger minskning av förorenade slaktkroppar

2007 gjordes en kartläggning av synliga föroreningar av fekalier och ingesta på slaktkroppar av nötkreatur, lamm och svin vid de största svenska slakterierna. Resultaten visade att en stor andel av slaktkroppar av nöt och lamm var synligt kontaminerade och ett nytt system för kontroll infördes 2008. Data som insamlats 2011 visar att nivån av föroreningar på slaktkroppar av nöt och lamm var betydligt lägre än under 2007. Artikeln är baserad på en tidigare publikation i en internationell vetenskaplig tidskrift (6).

INLEDNING

Kött och köttprodukter är viktiga källor till zoonotiska infektioner. Flera patogener i kött, t ex *Salmonella* spp, *Campylobacter* spp, *Yersinia enterocolitica* och verocytotoxinproducerande *Escherichia coli* (VTEC), styrs mest effektivt av åtgärder i primärproduktionen i kombination med optimering av slakthygien (7). God hygienpraxis och förfaranden baserade på riskanalys och kritiska styrpunkter (HACCP) på slakterierna är viktiga för att minimera kontaminering på slaktkroppar.

Det finns i princip två sätt att kontrollera att hygienpraxis och HACCP-förfaranden resulterar i acceptabla nivåer av kontaminerade slaktkroppar: genom mikrobiologiska analyser av prover från ytor på slaktkroppar och genom visuell inspektion av slaktkroppar. I kommissionens förordning (EG) nr 2073/2005 finns processhygienkriterier för mikrobiologiska analyser av prover från slaktkroppar. Dessa kriterier indikerar tillfredsställande, godtagbara och otillfredsställande nivåer av förorening på slaktkroppar utifrån mängden av olika bakterier (Figur 1). För synlig kontamination anger kommissionens förordning (EG) 853/2004 att det inte får finnas synlig fekal kontaminering på slaktkroppar och att varje synlig kontaminering ska avlägsnas utan dröjsmål genom putsning eller på alternativt sätt med motsvarande verkan (Figur 2). Kött ska förklaras otjänligt som livsmedel om det är synligt kontaminerat av fekal eller annan förorening. I praktiken är det dock svårt att uppnå noll förekomst av synlig förorening, men ingen godtagbar gräns definieras i förordningen. Därför finns det i officiell

FIGUR 1. Ett alternativt sätt till att putsa bort föroreningar är att använda ett sugmunstycke som dessutom blåser ut ånga.

logiska analyser av prover från slaktkroppar. Dessa kriterier indikerar tillfredsställande, godtagbara och otillfredsställande nivåer av förorening på slaktkroppar utifrån mängden av olika bakterier (Figur 1). För synlig kontamination anger kommissionens förordning (EG) 853/2004 att det inte får finnas synlig fekal kontaminering på slaktkroppar och att varje synlig kontaminering ska avlägsnas utan dröjsmål genom putsning eller på alternativt sätt med motsvarande verkan (Figur 2). Kött ska förklaras otjänligt som livsmedel om det är synligt kontaminerat av fekal eller annan förorening. I praktiken är det dock svårt att uppnå noll förekomst av synlig förorening, men ingen godtagbar gräns definieras i förordningen. Därför finns det i officiell

FIGUR 2. För offentlig kontroll av synliga föroreningar anger kommissionens förordning (EG) 854/2004 att den officiella veterinären ska kontrollera att företagarnas förfaranden i största möjliga utsträckning garanterar att färskt kött inte har någon fekal eller annan förorening.

minerat av fekal eller annan förorening. I praktiken är det dock svårt att uppnå noll förekomst av synlig förorening, men ingen godtagbar gräns definieras i förordningen. Därför finns det i officiell

FIGUR 3. Officiell kontrollpersonal fick i uppdrag att inspektera slaktkroppar efter det sista steget där företaget utfört kontroll och åtgärder enligt HACCP (främst putsning för att minska synlig kontaminering). Personalen bedömde också om föroreningen härrörde från mag-tarmkanalen.

- kontroll ett behov av att identifiera anläggningar som har högre förekomst än genomsnittet och att främja god slakthygien vid alla slakterier.

I denna artikel beskriver vi hur en betydande minskning av förekomsten av synliga föroreningar av fekalier och ingesta på slaktkroppar av framför allt nötkreatur och lamm vid svenska slakterier uppnåddes genom införandet av ett nytt kontrollsystem. Dessutom har de viktigaste åtgärderna som vidtagits av slakteriföretagen, liksom de viktigaste styrmedlen som tillämpas av Livsmedelsverket, identifierats.

MATERIAL OCH METODER

Synliga föroreningar under 2007 (baslinje)

En baslinjestudie av förorening av synliga fekalier och ingesta på slaktkroppar av boskap, lamm och svin utfördes vid svenska slakterier av Livsmedelsverkets personal i september 2007. Data insamlades från respektive 14, 9 och 11 av de

största slakterierna för nötkreatur, lamm och svin. Dessa anläggningar stod för respektive 89, 78 och 95 procent av den svenska slakten av varje djurslag under 2006. I många fall var samma anläggning med bland de största slakterierna för mer än ett djurslag. Totalt 18 slakterier (benämnda A-R) ingick i undersökningen.

Under en månad inspekterades mellan 62 och 120 slaktkroppar av varje djurslag avseende förorening av synliga fekalier och ingesta vid varje slakteri. Antalet inspekterade slaktkroppar vid varje slakteri berodde på slaktvolymen.

För att utesluta kontamination från andra källor än från mag-tarmkanalen klassificerades främmande material som fekalier eller ingesta baserat på färg och textur enligt riktlinjer från USAs jordbruksdepartement (10) (Figur 3). I de flesta fall inspekterades slaktkroppar strax innan kylrum eller chockkyl, men vid något slakteri utfördes inspektionen i samband med parteringen av slaktkropparna. Positionen för inspektionen skulle ha tillräcklig belysning och möjliggöra inspektion av hela slaktkroppen. Regionala chefer för den officiella kontrollen instruerades att verifiera att dessa villkor var uppfyllda och att rätt antal kontroller utfördes och dokumenterades.

Om synlig kontaminering hittades på en slaktkropp skulle den officiella kontrollpersonalen ange vilka delar av slaktkroppen som var förorenade. Detta

skedde genom märkning av de förorenade områdena på en konturskiss av en slaktkropp som bifogades rapportformuläret. Vid sammanställningen av resultaten delades märkningen upp i elva underavdelningar av slaktkroppen.

Nytt kontrollsystem under 2008

Baserat på resultaten från baslinjestudien införde Livsmedelsverket ett nytt kontrollsystem under 2008. I korthet innebär det att kontrollpersonal instrueras att inspektera 120 slaktkroppar per månad på anläggningar som slaktar ett stort antal nötkreatur, lamm, get, häst eller ren och 60 slaktkroppar per månad på stora svinslakterier. Det maximala acceptabla antalet förorenade slaktkroppar har bestämts med syftet att med 95 procentens säkerhet visa att en viss förekomst av kontamination (5 procent av alla slaktkroppar av ett djurslag) överskrids. Vid mindre slakterier har antalet slaktkroppar som ska kontrolleras per månad minskats med hjälp av en faktor för ändlighetskorrektur (5) (Tabell 1 och 2). Åtgärder som vidtas av den behöriga myndigheten i fall av otillfredsställande resultat ska omfatta muntlig kommunikation med företagaren och skriftlig kontrollrapport som ett första steg. Andra möjliga åtgärder är sanktioner om rättelse inte sker.

Uppföljning under 2011

Resultat av kontroll av synligt förore-

Tabell 1. KONTROLLPLAN FÖR INSPEKTION AV SYNLIKA FÖRORENINGAR AV FEKALIER OCH INGESTA PÅ SLAKTKROPPAR AV NÖT, FÅR, GET, HÄST OCH REN VID SVENSKA SLAKTERIER.

Antal slaktade djur per månad	Antal kontrollerade slaktkroppar per månad	Högsta antal förorenade slaktkroppar*
> 2 500	120	13
851–2 500	110	12
451–850	100	11
301–450	90	10
201–300	80	9
151–200	70	8
101–150	60	7
71–100	50	6
51–70	40	5
31–50	30	4
21–30	Alla	2
1–20	Alla	1

* resultatet är otillfredsställande om högsta antalet överskrids

Tabell 2. KONTROLLPLAN FÖR INSPEKTION AV SYNLIKA FÖRORENINGAR AV FEKALIER OCH INGESTA PÅ SLAKTKROPPAR AV SVIN VID SVENSKA SLAKTERIER.

Antal slaktade djur per månad	Antal kontrollerade slaktkroppar per månad	Högsta antal förorenade slaktkroppar*
> 1450	60	9
421–1450	55	8
231–420	50	7
151–230	45	7
101–150	40	6
71–100	35	5
51–70	30	5
36–50	25	4
26–35	20	3
16–25	15	2
1–15	Alla	1

* resultatet är otillfredsställande om högsta antalet överskrids

nade slaktkroppar i september 2011 vid respektive 14, 8 och 12 av de största slakterierna för nötkreatur, lamm och svin samlades in. Dessa anläggningar stod för respektive 92, 72 och 99 procent av den svenska slakten av varje djurslag under 2011. I många fall var samma anläggning med bland de största slakterierna för mer än ett djurslag och

uppgifter samlades in från totalt 22 slakterier. Av dessa var 14 samma som i kartläggningen 2007, medan åtta slakterier (benämnda S–Z) inte ingick i den föregående kartläggningen.

Ett frågeformulär om hur företagen hade ändrat sina rutiner efter att det nya kontrollsystemet införts skickades till lokala samordnare av officiell kontroll

på slakterier som ingick i kartläggningen 2007 och från vilka kontrolldata erhöles 2011. Svar erhöles från samordnarna vid elva slakterier.

Samordnarna ombads att rangordna de tre viktigaste åtgärderna som vidtagits av aktörerna bland sju alternativ (Tabell 3). Dessutom ombads samordnarna att rangordna vilka tre viktigaste åtgärder som vidtagits av Livsmedelsverket som lett till förändringar i företagets slakt-rutiner bland fem alternativ (Tabell 4). Baserat på svaren på frågorna beräknades rankingsummor för varje alternativ. Tre poäng tillskrevs alternativet som rankades som viktigast, två poäng till det näst viktigaste och en poäng till det tredje viktigaste.

Statistiska analyser

Den statistiska signifikansen av skillnader i förekomst av synligt förorenade slaktkroppar av varje djurslag vid alla slakterier 2007 och 2011 bedömdes med hjälp av Mann-Whitneys test. Fishers exakta test användes för att testa om förekomsten av synligt kontaminerade slaktkroppar skilde sig signifikant vid individuella slakterier från vilka uppgifter finns tillgängliga för både 2007 och 2011.

Tabell 3. RANGORDNING AV DE VIKTIGASTE ÅTGÄRDerna SOM SLAKTERIFÖRETAGEN VIDTAGIT MED ANLEDNING AV DET NYINTRODUCERADE KONTROLLSYSTEMET.

Åtgärder vidtagna av företagen	Listat antal ggr	Rankingsumma
Renare djur före slakt	2	2
Separat slakt av förorenade djur	0	0
Utbildning av personal	6	12
Förbättrad slakhygien	6	15
Effektivare putsning av slaktkroppar	8	16
Förbättrade verifierande kontroller av att slaktkroppar är rena	9	20
Övriga åtgärder	1	1

Tabell 4. RANGORDNING AV DE VIKTIGASTE ÅTGÄRDerna SOM TOGS AV LIVSMEDELSVERKET SOM PÅVERKADE FÖRÄNDRINGEN I SLAKTRUTINERNA PÅ SVENSKA SLAKTERIER.

Livsmedelsverkets åtgärder	Listat antal ggr	Rankingsumma
Kommunikation med företaget	11	21
Utbildat operatörer	1	1
Systematisk kontroll	11	28
Sanktioner	7	12
Andra åtgärder	1	2

RESULTAT

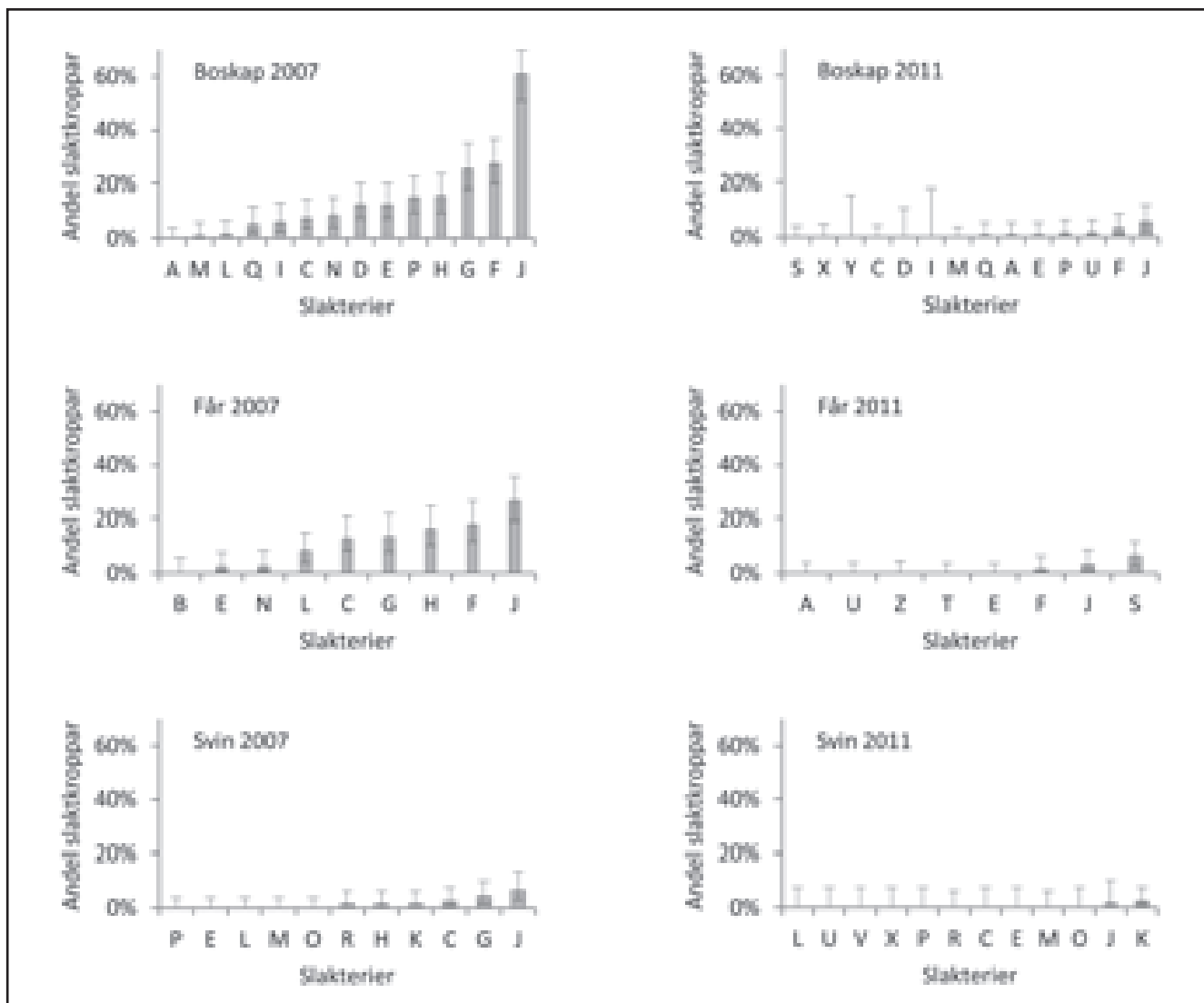
Ursprunglig förekomst av synlig förorening under 2007

Slaktkroppar av nötkreatur och lamm var oftare synligt förorenade än slaktkroppar av svin. För nötkreatur varierade andelen synligt kontaminerade slaktkroppar vid olika slakterier från 0 till 61 procent (median 10 procent), för lamm från 0 till 27 procent (median 13 procent) och för svin från 0 till 7 procent (median 2 procent) (Figur 4).

Föroreningarna förekom på liknande delar av slaktkroppar av nötkreatur och lamm. De flesta föroreningarna fanns på bakben, flank och buk, bog och bringa samt framben. Förorening av svin fanns på färre delar av slaktkropparna. Det var främst mediala bakbenen samt bog och bringa som var förorenade (Figur 5).

Uppföljning under 2011

Förekomsten av synligt kontaminerade slaktkroppar av boskap och får var signi-

FIGUR 4. Andel slaktkroppar av nötkreatur, får/lamm och svin med synlig förorening av fekalier eller ingesta under 2007 och 2011. Felstaplar anger 95 procent konfidensintervall.

► fikant lägre 2011 än 2007 (Mann-Whitneys test, $P < 0,05$) (Figur 4). Andelen synligt kontaminerade slaktkroppar av nötkreatur och lamm varierade från 0 till 6 procent (median 0 procent). Parvisa jämförelser av data från slakterier som ingick både under 2007 och 2011 visar att prevalensen av synligt kontaminerade slaktkroppar var signifikant lägre vid sex av tio anläggningar som slaktar nötkreatur, och två av tre anläggningar som slaktar lamm (Fishers exakta test, $P < 0,05$). Förekomsten av synligt förorenade slaktkroppar av svin tenderade också att vara lägre under 2011 än under 2007 (Figur 4), men skillnaden var inte statistiskt signifikant (Mann-Whitneys

test, $P > 0,05$). Andelen synligt förorenade slaktkroppar av svin varierade från 0 till tre procent (median 0 procent). Förekomsten av synligt förorenade slaktkroppar av svin skiljer sig inte signifikant vid något av de nio slakterierna som ingick både under 2007 och 2011 (Fishers exakta test, $P > 0,05$).

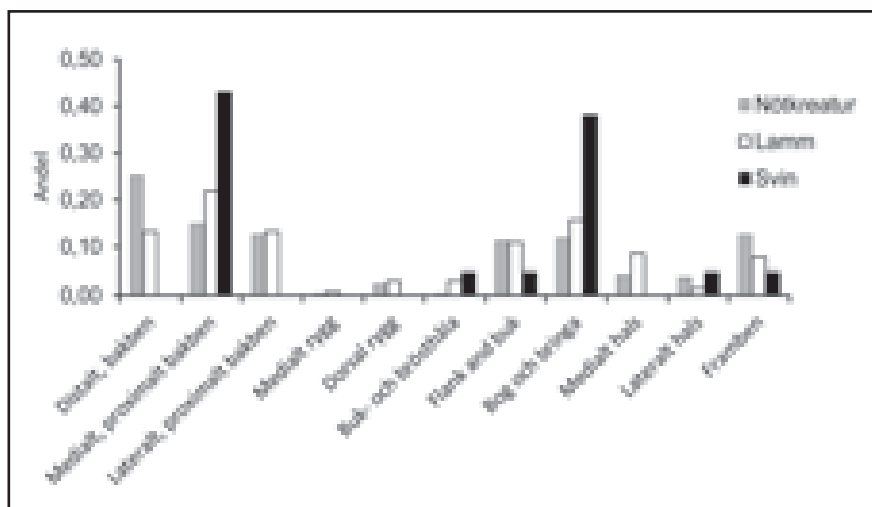
Rangordningen av de viktigaste åtgärderna som vidtagits av företagen efter införandet av det nya kontrollsystemet varierade, men verifierande kontroll och effektivare putsning var det som oftast angavs av de lokala offentliga samordnarna (Tabell 3). Bland de åtgärder som vidtagits av Livsmedelsverket var implementering av systematisk offentlig kon-

troll och kommunikation med företagen listade som viktiga åtgärder enligt samordnare vid alla slakterier (Tabell 4).

DISKUSSION

Övervakning och utvärdering är viktiga delar av den mikrobiologiska riskhanteringsprocessen. Övervakning kan t ex omfatta insamling och analys av uppgifter om processhygien som gör det möjligt att etablera en baslinje för utvärdering av effekten av nya kontrollåtgärder (2).

Denna studie visar hur otillfredsställande slakthygien kan identifieras genom övervakning av synlig förorening på slaktkroppar och hur effekten av efterföljande offentliga kontrollåtgärder kan

FIGUR 5. Andel av det totala antalet synliga föroreningar av fekalier och ingesta på olika delar av slaktkroppar av nötkreatur, lamm och svin 2007.

uppskattas både på ett kvantitativt och på ett kvalitativt sätt. Baslinjestudien som genomfördes 2007 visade att höga andelar av nöt- och fårslaktkroppar var synbart förorenade vid flera slakterier och följdes av introduktionen av ett nytt kontrollsystem under 2008. Resultat från inspektioner under 2011 visar att införandet av det nya kontrollsystemet ledde till en signifikant minskning av den allmänna nivån av synliga föroreningar av fekalier och ingesta på slaktkroppar av nötkreatur och får, jämfört med baslinjenivån 2007. För svin var nivåerna av synligt förorenade slaktkroppar relativt låga redan 2007, men införandet av det nya kontrollsystemet tenderade att leda till ytterligare reduktion.

På grund av skillnader i slaktprocesser är det inte förvånande att synlig förorening av fekalier och ingesta var vanligare på slaktkroppar av nötkreatur och får än på slaktkroppar av svin. Slakt av nötkreatur och får har ett avhudningssteg under vilket slaktkroppar kan bli förorenade, medan slaktkroppar av svin skållas, avhåras, sveds och borstas. Även om förorening av fekalier och ingesta kan inträffa under urtagning innebär hanteringen att det är mindre sannolikt att svinslaktkroppar blir synligt förorenade än slaktkroppar av nötkreatur och får.

De flesta föroreningar av slaktkroppar av nötkreatur och lamm hittades på bakbenen men var även vanliga på flanken och buksidan, bringan och bogen samt

frambenen (Figur 6). Resultaten är inte helt jämförbara med resultat från tidigare studier beroende på att det finns skillnader i hur slaktkroppens yta har delats upp.

Ryan (8) fann att synlig kontaminering av slaktkroppar av nöt var vanligast på kroppssidorna, men också var vanligt förekommande på bakkvartspart, flank, bringa, hals, distala delen av benen, om-

FIGUR 6. De flesta föroreningarna av slaktkroppar av nötkreatur och lamm hittades på bakbenen.

rådet kring anus och bakre delen av låret. Gill och Landers (4) fann mest synlig kontaminering av slaktkroppar av nötkreatur på bröstet, frambenen och i brösthålan, och endast på ett fåtal andra delar av slaktkroppen.

Förbättrade företagsrutiner

Enligt lokala samordnare vid Livsmedelsverket uppnåddes en minskning av andelen synligt förorenade slaktkroppar främst genom att företagen förbättrat verifieringen av sin egenkontroll, effektivare putsning, förbättrad slakthygien och utbildning av personal. Mot bakgrund av resultaten från tidigare studier kan man anta att dessa åtgärder inte bara minskat synlig kontaminering utan även mikrobiologisk kontaminering och därmed risken för livsmedelsburen ohälsa. Exempel på hur kontroll av synliga föroreningar kan resultera i lägre mikrobiologisk kontamination ges av Bolton och medarbetare (1) och Tergney och Bolton (9). De beskriver hur data från övervakningssystem av synliga föroreningar på slaktkroppar av svin och nötkreatur användes för att initiera korrigerande åtgärder som omskolning av personal, ökad övervakning och utbyte av knivar. Därigenom uppnåddes en minskning av både förekomsten av synliga föroreningar och antalet *E coli* och andra indikatorbakterier för föroreningar av fekalier och ingesta på slaktkroppar.

Några av de åtgärder som vidtagits av slakterier, t ex förbättrad slakthygien, kan ha haft större inverkan på minskningen av mikrobiologisk förorening än andra. En genomgång av tillgänglig litteratur om synlig kontaminering av slaktkroppar (3) visar att resultaten av studier om sambandet mellan synlig kontaminering och antalet bakterier på slaktkroppar varierar. I några studier påvisades starka samband mellan synlig förorening och mikrobiologisk förorening, medan sambandet mellan de två typerna av föroreningar var svagt i andra studier. Gill (3) bedömer att av de olika åtgärder som kan vidtas för att få slaktkroppar fria från synlig kontaminering, ger bara minimering av synlig kontaminering under avhudning och urtagning en viss kontroll över mikrobiologisk kontaminering. ➤

► Bland de åtgärder som vidtagits av Livsmedelsverket är det noterbart att lokala samordnare ansåg att kommunikation med företag och genomförande av regelbunden offentlig kontroll var viktiga åtgärder på alla slakterier. Det faktum att sanktionerna ansågs vara viktiga på flera slakterier visar att ytterligare åtgärder kan behövas för att få företagen att minska synlig förorening.

Resultaten av denna studie visar att systematisk offentlig kontroll kan leda till att företag genomför åtgärder som ger betydande minskningar av synlig förorening av slaktkroppar. Det är dock viktigt att understryka behovet av att förhindra både synlig och osynlig kontamination. För att mikrobiologiska föroreningar inte ska överstiga godtagbara nivåer är det viktigt att slakterier också övervakar processhygien genom att provta slaktkroppar och analysera trender i enlighet med kommissionens förordning (EG) 2073/2005 och vid behov

vidtar korrigerande åtgärder. Dessutom bör företagen uppmuntras att minska synlig förorening av fekalier och ingesta genom att förbättra slakthygien, snarare än genom att endast förbättra putshningen av slaktkroppen.

SUMMARY

New control system provides significant reduction of contaminated carcasses

This study describes how unsatisfactory slaughtering hygiene was identified by monitoring the visible fecal contamination and to monitor the effect of the subsequent official control. In 2007, a survey of visible contamination by faeces and ingesta on the carcasses was performed by NFA staff at the largest Swedish slaughterhouses for cattle, sheep and pigs. The results showed that a large proportion of carcasses of beef and lamb were visibly contaminated and a new control system was introduced in 2008.

Data collected in 2011 show that the level of contamination on carcasses of cattle and lambs was significantly lower than in 2007. The article is based on a previous publication (6).

TACK

Författarna framför sina tack till Livsmedelsverkets personal för tillhandahållandet av inspektionsdata.

Referenser

1. Bolton DJ, Oser AH, Cocoma G J, Palumbo SA & Miller A. Integrating HACCP and TQM reduces pork carcass contamination. *Food Technology*, 1999, 53, 40–43.
2. CODEX. Principles and guidelines for the conduct of microbiological risk management (MRM). Rome: CAC/GL-63, Codex Alimentarius Commission, FAO/WHO, 2007.
3. Gill CO. Visible contamination on animals and carcasses and the microbiological condition of meat. *J Food Prot*, 2004, 67, 413–419.
4. Gill CO & Landers C. Microbiological conditions of detained beef carcasses before and after removal of visible contamination. *Meat Sci*, 2004, 66, 335–342.
5. Israel GD. Determining sample size. Program Evaluation and Organizational Development, IFAS, University of Florida, PEOD-6, 1992.
6. Lindblad M & Berking C. A meat control system achieving significant reduction of visible faecal and ingesta contamination of cattle, lamb and swine carcasses at Swedish slaughterhouses. *Food Control*, 2013, 30 101–105.
7. Nørnung B & Buncic S. Microbial safety of meat in the European Union. *Meat Sci*, 2008, 78, 14–24.
8. Ryan JH. On-line real time aid to the verification of CCP compliance in beef slaughter HACCP systems. *Food Control*, 2007, 18, 689–696.
9. Tergney A & Bolton DJ. Validation studies on an online monitoring system for reducing faecal and microbial contamination on beef carcasses. *Food Control*, 2006, 17, 378–382.
10. USDA, United States Department of Agriculture. FSIS Directive 6420.2, Washington DC, 2004.

Facklig kurs

19–20 september 2013
lunch till lunchmöte

BEST WESTERN PLUS
Sthlm Bromma

Fackliga förtroendemän

Alla ni som är valda fackliga förtroendemän är välkomna till en kurs som ska ge er **grundläggande kunskaper för ert fackliga arbete**. Det var många som inte kunde komma förra året, ta chansen och var med i år i stället.

Diskussioner

Det kommer även att bli diskussioner och möjlighet till frågor. Ta med er frågor och diskussionsiver och kom på en givande facklig kurs.

Kursledare

Kursledare är våra två ombudsmän Anders Granelid och Jenny Flordal.

19–20 september, Stockholm

Vi hoppas att så många som möjligt kan komma. Kursen kommer att hållas lunch–lunch den 19–20 september 2013 på Best Western Hotell, Bromma, Stockholm.

Svar

Svar om deltagande önskas till fredrike.ritter@avf.svf.se senast den 23 augusti 2013.

TA CHANSEN
– lär er mer om
fackliga frågor!

*CHRISTIAN BERKING, leg veterinär, veterinärinspektör, specialist i livsmedelshygien, Kontrollavdelningen, Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala.

MATS LINDBLAD, AgrD, senior risk- och nyttovärderare, Risk- och nyttovärderingsavdelningen, Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala.

||| månadens epiztel

Epizteln handlar denna gång enbart om spridningen av *Salmonella mbandaka* från en foderfabrik i Uppsala, vilka bekämpningsåtgärder som genomförts och vilka som planeras. Texten är samordnad mellan Jordbruksverket och SVA och sammanställd av Mikael Propst, SVA.

Foderspridning av *Salmonella mbandaka*

I början av april upptäcktes *Salmonella mbandaka* vid rutinmässig egenkontroll hos foderfabriken Johan Hansson AB i Uppsala. Fyndet gjordes på "oren sida" dvs den del av fabriken som hanterar foderråvaror före värmebehandling. *S mbandaka* är inget ovanligt fynd i foderråvara och fodertillverkaren vidtog åtgärder för att förhindra vidare smittspridning inom fabriken.

Vid uppföljande provtagning återfanns salmonellen även på utlastningsfoder på "ren sida", dvs efter värmebehandlingen. Misstänkt smittat foder hade lämnat fabriken och levererats till gårdar med djur, till underleverantörer och andra foderanläggningar. Alla foderleveranser från Johan Hansson AB stoppades och ett omfattande smittspårningsarbete och provtagningar på gårdar och anläggningar inleddes.

Bekämpningsåtgärder

Efter utredning beslöt Jordbruksverket att allt foder som tillverkats eller levererats efter den 27 mars skulle spåras och återtas av fabrikanten för destruktion. De ca 150 gårdar som köpt foder från foderföretaget under denna riskperiod ska provtas. Detsamma gäller kvarnar och packningsanläggningar som köpt foderråvara från

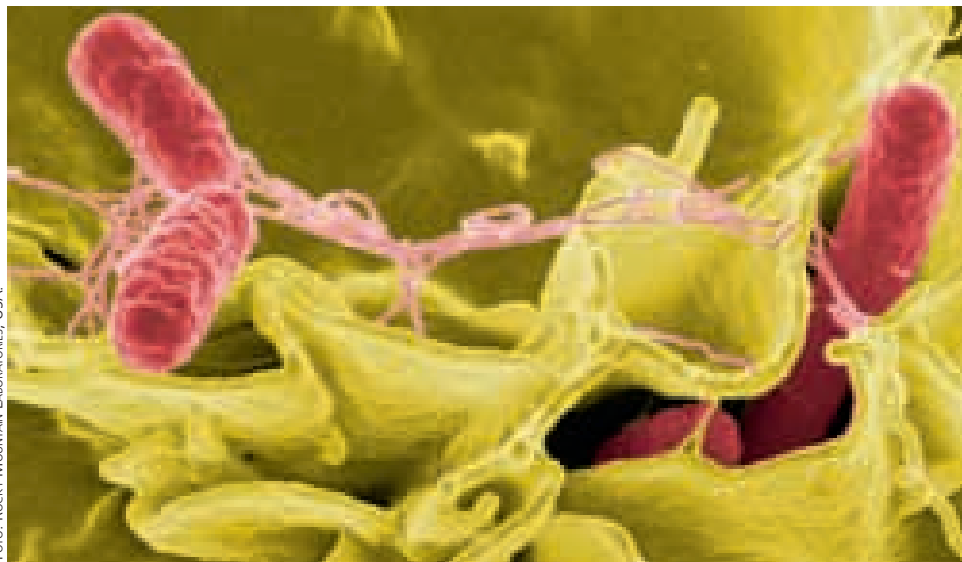

FOTO: ROCKY MOUNTAIN LABORATORIES, USA.

Salmonellabakterier på cellodling. Vid pressläggningsdatum var 125 av gårdarna provtagna, varav S mbandaka påvisats hos fem besättningar.

företaget. För att genomföra detta omfattande arbete rent praktiskt upprättade Jordbruksverket och Distriktsveterinärerna en operativ ledningscentral i Fjärdhundra utanför Enköping. Provtagningarna har utförts av Distriktsveterinärerna och vid pressläggningsdatum var

125 av gårdarna provtagna. Löpande uppdatering av provtagningsresultat presenteras länsvis på SVAs hemsida.

Hittills har i smittspårningen *S mbandaka* påvisats på fem nötgårdar. Samtliga svin- och fjäderfäbesättningar aktuella för provtagning är analyserade och negativa.

Uppföljande åtgärder

S mbandaka betraktas som tarmpassant på däggdjur och i likhet med t ex *S cubana* krävs höga smittdosor för att ett djur ska infekteras. Därför krävs det sannolikt inte lika omfattande åtgärder för att få bort smitta med *S mbandaka* från en besättning som för andra vanligare typer av salmonella, utan förhoppningen är att de flesta smittade besättningar självsaneras. Mot denna bakgrund ställer Jordbruksverket till en början inte några krav på särskilda åtgärder i smittade besättningar. Besättningarna

spärras, och för att kontrollera utvecklingen av smittläget genomförs sedan en upprepad provtagning cirka en månad efter första provtagningen. Utifrån resultatet av denna andra provtagning kommer Jordbruksverket sedan att fatta beslut om eventuella krav på förändrade rutiner, stallrengöring eller andra åtgärder i besättningen. ■

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

STARTVAC®

Vaccinskydd mot mastit: S. AUREUS KNS KOLIFORMER

ATC VET-KOD Q102AB. RECEPTBELAGT.
GODKÄND SPC 11/02/09.

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. La Selva,
135 - 17170 Amer (Girona) Spain. E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

MARKNADSFÖRS AV
NORDVACC AB
Box 112, 129 22 Hågersten
Tel: 08-449 46 50.
Fax: 08-449 46 56
E-mail: vet@nordvacc.se
Hemsida: www.nordvacc.se

Vilken är din diagnos? – Epizootologi

En fiskodling på östkusten drabbas av en hastigt ökad dödlighet bland fiskarna. Fallet är beskrivet och tolkat av Anders Hellström, Enhet för djurhälsa och antibiotikafrågor/ Sektionen för fisk, SVA.

Fiskodling, svenska östkusten

ANAMNES: En fiskodlare som har tre odlingskassar med regnbågar och ett litet rökeri i skärgården på östkusten kallar på veterinär i maj månad. Fiskodlingen har hastigt fått en ökad dödlighet på ca 20 procent. Ägaren är även yrkesfiskare av vildfångad strömming i mindre skala.

KLINISK UNDERSÖKNING: Vid besiktning av kassarna ses fiskar som flyter på sidan med loja simrörelser. Undersökning av sjuka fiskar visar att vissa har exoftalmi och samtliga har blödningar vid fenbaserna och även inne i munnen hos några. Vid buköppning upptäcks blodtillblandad ascitesvätska hos fiskarna, liksom blödningar på lever och fettväv (Figur 1). Njurarna är något utåtbuktande. Fiskarnas ryggmuskulatur är genomsatt av strimmformade blödningar (Figur 2). Vattentemperaturen i fiskodlingen är 12 °C.

FRÅGA: Vilka differentialdiagnoser har du? Vilka prover tar du? Vad gör du?

SVAR SE SIDAN 44

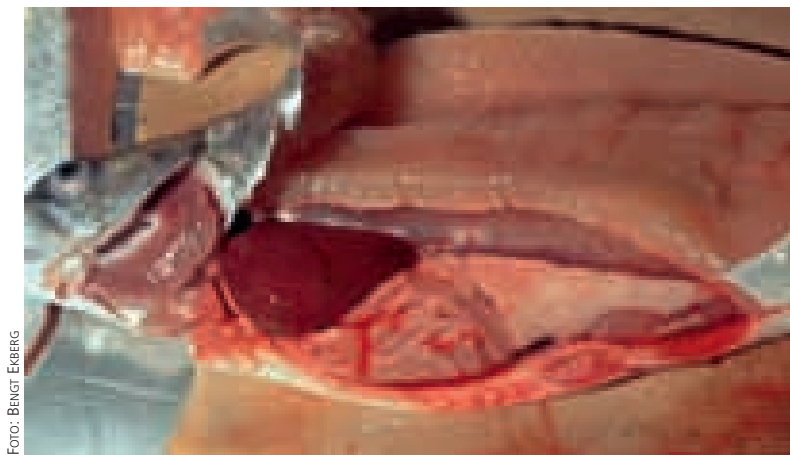

FOTO: BENGT EKBERG

FIGUR 1. Utseende vid buköppning av en av de sjuka fiskarna.

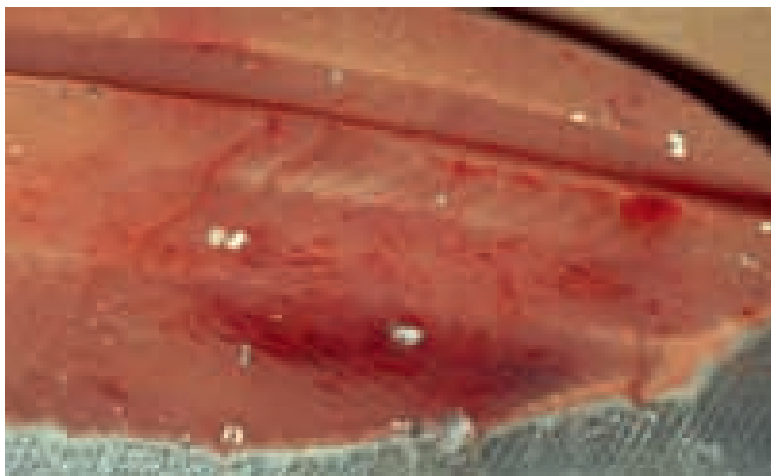

FOTO: BENGT EKBERG

FIGUR 2. Närbild på muskulaturen hos en av de sjuka fiskarna.

Äntligen ett borreliavaccin i Sverige!

Trityme är ett nytt vaccin mot borrelia hos hund som innehåller antigener från alla relevanta svenska borreliastammar. Trityme är tillgängligt från den 1 juni 2013.

Vill du veta mer om Trityme redan nu? Ring din lokala konsulent och boka in ett möte!

Hugo Mansfeld
Territory Manager
Skåne
0732 110 000

Emma Andresson
Territory Manager
Göteborg
0732 110 001

Katrine Dahnberg
Territory Manager
Stockholm
0732 110 002

Johan Broman
Manager Sweden
0725 527 290

Nyhet!
Trilyme

BORRELIAVACCINET FÖR HUNDAR

Många myter kring immuno-kastration

TEXT: JOHAN BECK-FRIIS

Immunokastration av smågrisar, även kallat vaccination mot galtlukkt, har funnits som ett djurvänligt alternativ till kirurgisk kastration sedan 2009. Ändå är det få grisuppfödare i Sverige som använder tekniken. SLUs institution för livsmedelskunskap arrangerade i samarbete med Sveriges Veterinärförbund ett seminarium för att reda ut fakta i frågan.

Den 26 april samlades företrädare för grisonäringen, slakterier, handeln, konsumenter, myndigheter och forskare på SLU i Uppsala för att diskutera vaccination mot galtlukkt. Frågan är kontroversiell eftersom tekniken å ena sidan är djurvänligare än traditionell kirurgisk kastration, å andra sidan väcker farhågor och misstänksamhet hos grisonäringen.

Med hjälp av medel från det statliga forskningsrådet Formas arrangerade SLU och veterinärförbundet ett gemensamt seminarium för att förmedla forskningsresultat och praktiska erfarenheter. Arrangörerna ville på det sättet presentera fakta och avliva myter om tekniken.

Bland tillgängliga alternativ till obedövad kastration betraktas vaccination mot galtlukkt som det mest djurvänliga och hållbara. Forskare vid institutionen för livsmedelsvetenskap vid SLU har i samarbete med andra institutioner studerat vaccination vid åtskilliga försök.

– Vi har undersökt hur vaccination fungerar under svenska förhållanden och kommit fram till att det förhindrar galtlukkt lika bra som vanlig kastration, sade SLU-forskaren Carl Brunius som

FOTO: JOHANNA ZINGMARK

Bland tillgängliga alternativ till obedövad kastration (bilden) betraktas vaccination mot galtlukkt som det mest djurvänliga och hållbara.

skrivit en avhandling i ämnet (1).

Okastrerade grisar är dessutom mer aggressiva vilket leder till djurväl-färdsproblem. Både kastration och vaccination minimerar effektivt hangrisarnas slagsmål, men det finns fördelar med vaccination.

– Vaccination är mer djurvänligt, eftersom man varken skär eller stressar kulingarna och först behandlar djuren när de är större, fastslog Carl Brunius.

ALTERNATIVEN

Kastreringen görs dels för att undvika ornelukt vid tillagning av kött från hangrisar, dels för att dämpa aggressivt och sexuellt galtbeteende i slutet av uppfödningens period.

De tre alternativ som för närvarande diskuteras mest är uppfödning av intakta

hangrisar, kastration med bedövning och/eller smärtlindring och vaccination mot galtlukkt. Eftersom ornelukt kan upplevas som mycket obehagligt måste alternativen i princip kunna garantera att det kött som når konsumenter är fritt från lukt. Därför anser många att uppfödning av intakta hangrisar inte är ett realistiskt alternativ. Riktad avel för att minska problemen med galtlukkt och beteende kvarstår som en förhoppning inför framtiden.

I en rapport till Jordbruksverket 2010 redovisade forskare vid SLU att en kombination av lokalbedövning och smärtlindring minskar smärtan både vid och efter kastration (2). Man fann också att det inte räcker med antingen lokalbedövning eller smärtlindring för tillfredsställande resultat. Ett problem med

behandlingen är att djuren måste hanteras flera gånger vilket orsakar stress och även tar längre tid.

IMMUNOKASTRATION

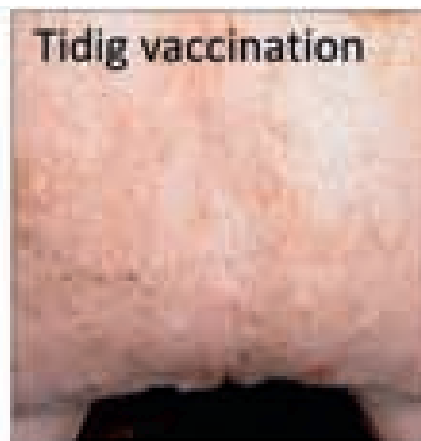
Återstår då immunokastration, som innebär att hangrisar vaccineras mot sitt eget GnRH (gonadotropin releasing hormone). När grisens immunförsvar bildar antikroppar mot GnRH blockeras den hormonkedja som normalt leder till könsmognad. I och med att testikelfunktionen stängs av minskar halterna av de båda luktframkallande substanserna androstenon och skatol. Grisen får också ett lugnare beteende än om den blir köns mogen, vilket gör att problemen med slagsmål mellan grisar försvinner. Vaccinet består av en syntetisk GnRH-liknande molekyl utan hormonell aktivitet och måste ges två gånger med minst fyra veckors intervall för att få effekt.

ERFARENHETER FRÅN AUSTRALIEN

I Australien har vaccination mot galtluktt använts sedan ca 15 år tillbaka och man

Intakt hanggris

Tidig vaccination

Foto: ULLA SCHMIDT

I och med att grisens testikelfunktion stängs av minskar halterna av de båda luktframkallande substanserna androstenon och skatol.

har framgångsrikt vaccinerat runt 50 miljoner grisar där. Darryl D'Souza från organisationen Australian Pork Limited redogjorde under seminariet för sina grisbönders erfarenheter.

– Vi vaccinerar våra hangrisar för att vi tjänar på den metoden, sammanfattade han. Konsumenterna i Australien

accepterar inte kirurgisk kastration av smågrisar, och uppfödning av intakta grisar orsakar både ornelukt och slaktbortfall på grund av slagsmålskadade slaktkroppar.

De svenska producenternas farhågor om att vaccinationen skulle fördyra uppfödningen förstod han inte alls. ➤

Maria Lundesjö-Ahnström såg inga allvarliga slaktproblem i hanteringen av vaccinerade grisar jämfört med kirurgiskt kastrerade. Några av föredragshållarna, från vänster: Gunnar Johansson, Kristina Nordéus, Maria Lundesjö-Ahnström, Darryl D'Souza, Helena Berg, Kerstin Lundström och Kristina Andersson.

- – Kostnaden för vaccinet kompenseras väl av bättre foderutnyttjande hos djuren och bättre klassning av slaktkroppen, konstaterade D'Souza. Man kan dessutom slakta djuren vid högre vikter än intakta hangrisar. Inte heller hanteringen av grisarna på slakteri har orsakat några problem i Australien. Darryl D'Souza berättade att slakterierna snabbt lär sig på grisarnas beteende om något djur missat vaccinationen. Det upplevs inte vara några problem att på samma slakteri ställa om slakrutinerna mellan leveranser av grisar som har vaccinerats och sådana som inte kastrerats.

SMIDIG SLAKTHANTERING

Samma erfarenhet kunde Maria Lundesjö-Ahnström, VD för slaktföretaget Lövsta kött utanför Uppsala, redovisa. Som första slakteri i landet tar de emot grisar som vaccinerats mot gattluktt istället för att ha kastrerats kirurgiskt. Enligt Maria Lundesjö-Ahnström använder man djurens beteende snarare än deras testikelstorlek som urvalskriterium för extra kontroll om slakteriet är osäkert på om någon gris har missat vaccinationen. Sedan början av året har närmare 500 vaccinerade grisar slaktats vid Lövsta kött. Antalet djur man gjort extra kontroller

på är ca 15 (varav alla var luktfria), vilket är samma frekvens extrakontroller som man gör för traditionellt kastrerade grisar. Maria Lundesjö-Ahnström såg inga besvärande slaktmässiga komplikationer i hanteringen av vaccinerade grisar jämfört med kirurgiskt kastrerade.

FARHÅGOR

Gunnar Johansson från Svenska Djurhälsovården däremot hade ett mer tveakande budskap. Han tog bland annat upp de arbetsmiljörelaterade farhågor som näringsföreträdare tidigare ventilerat. Vad händer om bonden sticker sig själv av misstag eller får vaccinet i huden? Han redogjorde också för rädslan att överstående grisar (grisar som inte hämtas till slakt i utsatt tid) skulle bli köns mogna och börja lukta om allt för lång tid passerar efter den andra vaccinationen. Även oro för dyrare produktion med vaccinerade grisar framfördes från näringen via Gunnar Johansson, då kostnaden för vaccinationen idag är ca 26 kronor/gris.

Kristina Andersson från SLU kunde besvara den ekonomiska frågan direkt, genom att redovisa ett färskt fältförsök från Sverige. Avräkningspriset var 39 kronor högre/slaktkropp för en tidigt

vaccinerad gris jämfört med en kirurgiskt kastrerad. Vidare hade de vaccinerade grisarna sju kronor lägre foderkostnad/djur. Fram till 2017 betalar staten dessutom ut bidrag motsvarande vaccinationens kostnad åt de bönder som vaccinerar.

Beträffande arbetsmiljöproblemen konstaterade Darryl D'Souza att den svenska oron är mycket överdriven. I Australien finns enligt hans kännedom tre fall av oavsiktlig injektion registrerade, där alla inträffade innan dagens säkerhetsinjektor tagits fram. I inget av de registrerade fallen sågs några symtom på människan, eftersom det behövs två injektioner med minst fyra veckors mellanrum för att ge effekt. Uppgifter från publiken om att gravida australiska kvinnor som stuckit sig av misstag hade aborterat, avfärdade D'Souza som rena myter och osanningar. Inte heller hade han hört talas om problem med ornelukt hos överstående vaccinerade grisar från de australiska grisproducenterna.

KONSUMENTREAKTIONER

Ytterligare en farhåga som framfördes från företrädare för grisenäringen var att konsumenterna inte vill köpa kött från vaccinerade grisar.

Helena Berg, programledare vid

Torbjörn Lithell från Scan (mittraden längst ut) fanns med i publiken och var tydlig med att svensk slakterinäring inte vill vara någon "motvallskärring".

Sveriges Televisions Rapport-redaktion, redovisade hur TV-tittarna reagerat på hennes reportage om grivaccinationen. Det var de i särklass mest kommenterade nyhetsreportagen i Rapport under våren 2012, berättade hon. De allra flesta kommentarerna var positiva, där majoriteten undrade varför Sveriges bönder inte använder sig av vaccination istället för kastration. Några tittare undrade över riskerna för människor att äta köttet, men alla blev nöjda med den förklaring om hur vaccinationen fungerar som Rapport skickade i sitt svar. Ett flertal konsumenter ville veta var man kunde få tag i kött från vaccinerade grisar.

Företrädare från Coop, Axfood och Citygross var på plats under seminariet och kunde bekräfta efterfrågan på djurvänligt framställda livsmedel hos många konsumenter. Om näringen levererar

kommer vi att sälja, var deras budskap. Lövsta kött säljer redan sina charkvaror i butiker och stormarknader i Uppland och Stockholmsområdet. Maria Lunde-sjö-Ahnström hade upplevt ett ökat intresse för företagets produkter i samband med medierapporteringen kring slakteriets mottagning av vaccinerade grisar. Idag innehåller bara runt 7,5 procent av deras fläskprodukter kött från vaccinerade djur men Lövsta kött räknar med att höja den andelen kontinuerligt.

RÄTADE UT FRÅGETECKEN

Många frågor ventilerades under dagen och fakta presenterades som i vissa fall kunde avfärda myter och missförstånd.

– Det här var en jätteviktig dag för att rätta ut frågetecknen och för alla intressenter att kunna träffas och diskutera, kommenterade Kristina Nordéus från Landsbygdsdepartementet.

Torbjörn Lithell från Scan fanns med i publiken och var också tydlig med att svensk slakterinäring inte vill vara någon "motvallskärring".

– Vi är inte negativa och vi säger inte nej, vi vill möjligtvis vara lite försiktiga, var hans kommentar.

Den intresserade kan se hela seminariet i efterhand via SLUs hemsida www.slu.se, eftersom det spelades in och sparas på webben. För att komma till sändningen söker man på ordet "galtvaccination" på SLUs hemsida.

Referenser

1. Brunius C. Early immunocastration of male pigs. Doktorsavhandling, SLU, 2011.
2. Hansson M, Lundeheim N, Nyman G & Johansson G. Effect of local anaesthesia and/or analgesia on pain responses induced by piglet castration. *Acta Vet Scand*, 34, 2011.

noterat

Gen som ger hundar atopisk dermatit identifierad

En gen som är inblandad i utvecklandet av atopisk dermatit hos hund har beskrivits i ett forskningssamarbete lett av professorerna Kerstin Lindblad-Toh (Uppsala universitet) och Åke Hedhammar (SLU). Genen kodar för proteinet plakophilin 2, som är viktigt för hudens bildande och dess barriärfunktion. Studien visar att förändringar i hudbarriären ökar risken att utveckla atopisk dermatit.

Atopisk dermatit (atopiskt eksem) är en inflammatorisk, återkommande men inte smittsam hudsjukdom som drabbar omkring 10–30 procent av alla människor och 3–10 procent av Sveriges hundar. Trots intensiv forskning inom området är kunskapen om de genetiska riskfaktorerna för atopisk dermatit begränsad. I den studie som nu publicerats i den ansedda vetenskapliga tidskriften *PLoS Genetics* har forskarna jämfört arvsmassan hos en stor grupp schäferhundar med atopisk dermatit med den hos en lika stor grupp friska schäfrar. Därigenom har de kunnat

FOTO: ALEXANDER NIKIFOROV

I sökandet efter den genetiska bakgrunden till atopisk dermatit har forskarna använt schäfern som modelldjur, eftersom sjukdomen är relativt vanlig i denna ras.

identifiera en region i arvsmassan där det finns en genvariant som ökar risken för att utveckla sjukdomen.

– Tack vare engagerade hundägare och veterinärer har vi kunnat samla in ett stort antal blodprover från friska och sjuka schäfrar, kommenterar Kerstin Bergvall, SLU, som har ansvarat för den kliniska diagnosen av hudsjukdomen hos hund.

Våra resultat visar att en intakt hudbarriär är mycket viktig för att en hund inte ska utveckla atopisk dermatit, och att det finns stora likheter mellan sjukdomen hos hund och människa, säger Kerstin Bergvall.

Källa: pressmeddelande från SLU den 9 maj. ■

Praktiska
förpackningar:
50 ml
perfekt till häst
10 ml
till smådjur

KONKUR-
RENS-
KRAFTIGT
PRIS!

**Salfarm introducerar
en klassiker inom anestesi:**

Ketador Vet. (ketamin 100 mg/ml)

- Ketamin är ett dissociativt anestetikum, som karakteriseras av kraftig analgesi, lätt sömn och katalepsi.
- Ketamin verkar inom 1 minut efter i.v. administration i kombination med detomidin och verkningstiden varierar mellan 10-15 minuter.
- Ketador kan kombineras med detomidin till häst, med xylazin till häst, nötkreatur och hund, med azaperon (inte registrerat i Sverige) till svin och med medetomidin till katt och hund.

- Ketamin har ett högt terapeutiskt index, påverkar respirationen minimalt samt ökar puls och blodtryck.
- Ketador har en karenstid på 0 dagar, därför kan den med fördel användas till livsmedelsproducerande djur.
- Förpackningar: 5 x 10 ml, 10 ml och 50 ml.

Källa: www.fass.se, www.apoteket.se, 6/1-2013

salfarm
scandinavia AB

Salfarm Scandinavia AB
Florettgatan 29C, 2 vån
254 67 Helsingborg
Tlf: 0767834810
Email: scan@salfarm.com

Marknadsföring och reklam på FVFs årsstämma

Företagande veterinärers förening (FVF) höll sin årsstämma i Sundsvall i slutet av april. Under mötet hade man bjudit in en expert i marknadsföring, som delade med sig av sina erfarenheter. Artikeln sammanfattar några av de goda råd och grunder i marknadsföring för veterinära företagare som presenterades.

Företagande veterinärers förenings årsstämma hölls i år i Sundsvall den 19–20 april för att komma närmare alla företagande kolleger i norr. Staden bjöd på vackert tidig-vår-väder och deltagarna fick en otroligt inspirerande föreläsning om marknadsföring av Thomas Byström. Han är regionchef för Företagarna i Västernorrland och har arbetat både på reklambyrå, som mediestrateg och marknadsförare på olika företag. Han har varit tio år i optikerbranschen som har gått igenom liknande förändringar som veterinärföretagen står inför nu, med mer konkurrens mellan kliniker.

På lördagen hade FVF-medlemmarna också glädjen att få höra Jenny Appelvist, doktorand i företagsekonomi vid Linköpings universitet som nog kan mer om strukturen i veterinärbranschen än många av oss veterinärer. Hon intervjuades för övrigt i SVT nummer 3/13. Den artikeln handlade om kvinnligt veterinärt företagande.

Här sammanfattas några punkter ur Thomas Byströms föreläsning om marknadsföring. De kan förhoppningsvis inspirera den läsare som funderar på hur man ska få ut mesta möjliga av sin marknadsföringsbudget.

REKLAMENS SYFTE

Det blir allt viktigare med marknads-

Thomas Byström, regionchef för Företagarna i Västernorrland, höll en mycket inspirerande föreläsning om marknadsföring under FVFs årsstämma.

föring. Trogna kunder kommer tillbaka men de kan flytta, göra sig av med sitt/sina djur eller försvinna av andra orsaker. Därför måste det hela tiden komma ett flöde av nya kunder, stort eller litet men dock ett flöde. Hur når man dem?

Det handlar om marknadsföring. Reklamens syfte kan vara att fylla ett behov som redan finns hos målgruppen (t ex en vaccinationskväll, hunden ska ändå vaccineras). Alternativt gäller det att skapa ett behov som målgruppen inte visste att den hade (t ex djurägare som bara ringer vid akuta fall, kanske kan man locka dem med hälsokontroll för äldre djur).

Reklam ska uppmärksamma och påverka kunden. Avsikten är att marknadsföra ett företags produkter och som slutmål att öka försäljningen och därmed företagets intäkter.

KOMMUNIKATION PÅ MOTTAGARENS VILLKOR

Reklam är en typ av kommunikation. All kommunikation sker på mottagarens villkor. Har mottagaren inte förstått vad man menar har man sagt det på fel sätt. Reklamen ska nå fram till målgruppen, den ska ha ett uppmärksamhetsvärde. Man måste på något sätt sticka ut, eller vara på rätt plats vid rätt tillfälle.

Som företagare bör man fundera på vilken företagets målgrupp är, hur den ser ut och var den finns. Läser mottagarna tidningen du brukar annonsera i? Letar de telefonnumret i telefonkatalogen, via Eniro på nätet, en app eller på något annat sätt? Det är en fördel att synas där kunderna letar.

Idag blir de sociala medierna allt viktigare. Att ha en Facebook-sida för sin klinik är ett billigt sätt att nå ut till många.

IDENTIFIERA KUNDGRUPPERNA

Identifiera de segment av djurägare du har eller vill nå ut till med din reklam och kommunicera till en i taget. Kobönder är oftast inte intresserade av om man är duktig på kattdermatologi och hästägarens fokus ligger inte på hundvaccinationer. Däremot är det inte fel att i varje reklam ha med en liten blänkare om att ”jag/vi arbetar även med häst/nöt/hund/katt”.

Många vill arbeta med sin image, men det viktiga är hur omgivningen uppfattar oss. Det man kan förändra är sin profil, hur vi vill bli uppfattade. När man tänker igenom sin profil finns det ett antal frågor man kan ställa till sig själv: Var är jag idag? Vad vill jag vara? Hur ska jag nå dit?

Är kunden nöjd väljer man samma tjänst eller vara igen, ofta oavsett pris. En del saker som ger mycket tillbaka ►

Reklam ska uppmärksamma och påverka kunden. Avsikten är att marknadsföra ett företags produkter och som slutmål att öka försäljningen och därmed företagets intäkter.

En del saker som ger mycket tillbaka behöver inte kosta något alls. Text kan ett leende göra att man känner sig välkommen.

FOTO: MEDIAPHOTOS

- behöver egentligen inte kosta stora summor eller kanske inget alls. Ett leende som gör att man känner sig välkommen eller lite tid när man kan prata om den där extra frågan utöver själva konsultationen.

VÅGA TÄNKA ANNORLUNDA

Ska man lägga sina pengar på reklam ska det vara genomtänkt. Var, för vem och hur ska reklamen vara utformad? Fundera på vad du har som är unikt. Om du inte har något spelar det inte så stor roll vad du säger utan hur du säger det för att folk ska komma ihåg dig. En fälla

som är lätt att fastna i är att se sig själv som målgrupp. Gör inte det, du är avsändaren. Målgruppen/djurägaren har behov som du kanske inte har och det är dem du ska nå.

Gör en uppföljning av reklamen varje gång, det kan vara så enkelt som att mäta antalet telefonsamtal eller spontana besök veckan före och veckan efter en kampanj.

Våga tänka annorlunda: måla en cykel och sätt dit en logga och ställ i ett cykelställ, det väcker uppmärksamhet. Arbeta du lokalt ska du synas lokalt. Stripa en bil, leasingkostnaden för en

liten bil är inte mycket högre än en annons varje månad och den syns hela tiden. Flytta känslan ut till kunden.

All reklam är en balansgång mellan att inte säga allt men ändå tillräckligt mycket. Det gäller att inte göra reklam som är för tråkig men inte heller för rolig så utformningen uppmärksammas på bekostnad av budskapet. Mottagaren ska komma ihåg avsändaren och inte bara själva reklamen.

JOHANNA HABBE
ordförande FVF

noterat

SLV tar över kontrollen av småskaliga anläggningar

Regeringen beslutade den 8 maj att flytta ansvaret för kontroll av bland annat småskaliga charkuterier, fiskrökerier och mejerier från kommunerna till Livsmedels-

verket. Beslutet betyder enligt Livsmedelsdepartementet att livsmedelskontrollen blir mer likvärdig i hela landet. Det innebär dessutom att den som har både slakt och chark i sitt företag nu bara behöver få inspektion från en myndighet, istället för två.

– Vi ser att efterfrågan av närproducerade mejeri- och charkuteriprodukter ökar. På Livsmedelsverket finns kompetensen att göra likvärdiga kontroller av den här typen av företag runt om i hela landet och där-

för väljer vi att samla kontrollen hos dem, säger livsmedelsminister Eskil Erlandsson. Livsmedelsverkets kontrollanter kommer enligt departementet att kunna tillgodose behovet av specialiserade inspektörer hos småföretagare som hanterar t ex mjölk, ost, korv och rökt fisk. Livsmedelsverket har även möjlighet att återlämna ansvaret för kontrollerna till kommuner som har den kompetens som krävs. Beslutet träder i kraft den 1 januari 2014. ■

Nominera kandidater senast 1 juli

Veterinärförbundets medlemmar direktväljer ledamöter till förtroendeposter inom SVF och SVS. Nedan anges vilka förtroendeposter som är aktuella för i år.

Valet sker under hösten men kandidater till posterna ska nomineras senast den 1 juli 2013.

Utnyttja möjligheten att nominera kandidater!

Nominering – hur gör man?

- **Valet 2013 avser:**
 - Ordförande och tre övriga ledamöter i förbundsstyrelsen
 - Ordförande i SVS
 - Vice ordförande i SVS (fyllnadsval för en period på ett år)
 - Ledamöter samt ersättare i fullmäktige
- **Alla förbundsmedlemmar** som är röstberättigade kan nominera kandidater till förtroendeposterna och är också valbara. Mandatperioderna kommer under en övergångsfas att förlängas men är fortfarande två år i valet 2013 med tillträde den 1 januari 2014.
- **Nominering ska vara skriftlig** (kan även ske via e-post) och innehålla följande uppgifter för att vara giltig:
 - Namn på den nominerade kandidaten, personnummer och alla kontakt- och adressuppgifter.
 - Vilken av ovanstående förtroendeposter som avses.
 - Skriftlig bekräftelse av den som nominerats att hon/han accepterar att kandidera till den aktuella posten för den gällande mandatperioden.
 - Kontaktadresser till den person som står bakom nomineringen.

Det finns en särskild nomineringsblankett på veterinärförbundets hemsida www.svf.se, Förbundet/Blanketter/Övriga blanketter. Den går även att beställa via e-post, office@svf.se alternativt genom att ringa kansliet, 08-545 558 20.

- **Nuvarande innehavare** av posterna som valet avser kan nomineras för omval om de accepterar det.
- **Samtliga ledamöter** i förbundsstyrelse respektive SVS kollegium finns publicerade i varje nummer av SVT. Listan på nuvarande fullmäktiges ledamöter finns på den lösenordsskyddade delen på förbundets hemsida www.svf.se, under fliken *Förbundet* och *Fullmäktige*. Medlemmar kan även få den informationen från förbundskansliet.
- **Nomineringen ska vara förbundskansliet tillhanda senast den 1 juli 2013.**

Förslag till ledamöter

Vid tidigare val har framkommit att det är önskvärt att valberedningens och valkommitténs förslag offentliggörs medan det fortfarande finns tid för enskilda medlemmar att nominera kandidater – senast den 1 juli. Valberedningen och valkommittén redovisar här sina förslag till ledamöter i förbundsstyrelsen och till SVS ordförande och vice ordförande inför 2013 års val i november.

SVFs valberednings förslag till förbundsstyrelseledamöter 2014–2015

Ordförande

Torsten Jakobsson omval

Övriga styrelseledamöter

Karin Lundborg omval

Lotta Ternström Hofverberg omval

Marja Tullberg omval

SVS valkommitténs förslag till SVS ordförande 2014–2015 och SVS vice ordförande 2014

Inga kandidater har föreslagits till ordförande och vice ordförande vid tidningens pressläggning.

Noromectin vet pasta^R

ivermectin pasta 18,7mg/g mot rundmaskar och stygngflugelarver hos häst. Dosspruta á 7,49g räcker till 700 kg häst

Har ett kort grepp som även passar mindre händer

Räcker till 700kg kroppsvikt

Fri från smaktillsatser

Pastan är vit och syns vid spill

3 års hållbarhet

N-vet erbjuder hästägare **gratis träckprovsanalys** vid behov

Vill du ha receptblock, kontakta N-vet
Tel: 018-57 24 30/31/34
Fax: 018-57 24 32

N-vet
L Ä K E M E D E L

Vår målsättning är att alltid erbjuda lägsta pris

noterat

Olika krav på djurförsök över landet

Vilka djurförsök som forskare får ägna sig åt beror till stor del på var i landet som studierna ska utföras. De sju djurförsöksetiska nämnderna gör nämligen helt olika bedömningar av vad djur får utsättas för i vetenskapliga studier. Det visar en granskning som tidningen Riksdag och departement publicerade den 13 maj.

Problemet är ett rättsäkerhetsproblem, att forskare i Göteborg inte ska bli bedömda strängare, eller tvärtom, komma lindrigare undan än forskare i Stockholm eller Uppsala. Det säger professor Mats Sjöqvist som är föreståndare för det nationella centret för djurvälstånd vid SLU och sitter med i den nyinrättade centrala djurförsöksetiska nämnden.

De sju försöksdjursetiska nämnderna som finns i Linköping, Uppsala, Göteborg, Umeå, Lund och två i Stockholm jobbar självständigt var för sig och går inte efter någon förutbestämd praxis när de bestämmer vilka försök som får utföras. I januari infördes en central djurförsöksetisk nämnd. Den centrala nämnden ska pröva beslut av de regionala nämnderna som har överklagats av den sökande. Den centrala nämnden ska även i efterhand utvärdera genomförda djurförsök. ■

TILL SALU

- Unik Ölandsgård med inarbetad hästpraktik
- Bra läge, 1 mil norr om bron
- Nära Kalmarsund
- Byggnader i gott skick
- Stora biutrymmen
- Bostadshus med 9 rum och kök
- Stall med 9 boxar + mottagningsutrymme
- Areal ca 5 ha
- Pris 4,2 milj.

Ring

Ingrid Myrin Carlsson, leg vet, på 0706-395193 eller 0485-37027.

Datum för senaste översyn av SPC:2007-01-18 QP54AA01. För ytterligare information, se Fass.se

Uppsala Science Park
751 83 Uppsala

Tel: 018-57 24 30/31/34 info@n-vet.se
Fax: 018-57 24 32 www.n-vet.se

20130515

Helgdagar mitt i veckan minskar normalarbetstiden

Under våren är det många helgdagar mitt i veckan, men det är inte alltid självklart

hur dessa påverkar schemalagd arbetstid. Ännu svårare är det att räkna ut hur arbetstiden för en deltidsarbetare påverkas.

FRÅGA

Jag har en fråga om "röda dagar". Nu på våren är det många helgdagar mitt i veckan. Jag jobbar på ett djursjukhus som har öppet alla dagar. Hur påverkas min normalarbetstid och hur ska jag ersättas om jag schemaläggs på röda dagar?

Min kollega arbetar 80 procent. Hur fungerar det för henne? Måste hon alltid vara ledig på röd dag?

SVAR

En "vanlig" vecka är arbetstiden vid heltid 40 timmar (oavsett hur många dagar man är schemalagd eller hur långa passen på en och samma dag är). Infaller en helgdag under en vecka minskas den tillgängliga arbetstiden med åtta timmar. Reduktionen ska ske inom en begränsningsperiod om fyra månader. Varje fyramånadersperiod måste man alltså räkna bort åtta timmar per röd dag. Det måste också finnas en konsekvens i fyramånadersberäkningen. Vanligtvis utgår man från kalenderårsberäkning, dvs januari–april, maj–augusti och september–december. Om din arbetsgivare schemalägger dig på en röd dag ska du utöver din ordinarie månadslön erhålla ersättning för arbete på obekvämt arbetstid (OB-ersättning).

Deltid beräknas utifrån heltiden, dvs om din kollega arbetar 80 procent så är hennes normalarbetstid 32 timmar per

helgfri vecka. Infaller en helgdag en vecka minskas den tillgängliga arbetstiden med 6,4 timmar om hennes deltid är förlagd till alla dagar i veckan. Om hon däremot alltid är ledig en specifik vardag per vecka (t ex torsdag) och en röd dag infaller den dagen får hon ingen ytterligare ledighet på grund av helgdagen. Men om den röda dagen infaller på en dag då hon i vanliga fall arbetar minskas arbetstiden under begränsningsperioden med det antal timmar hon normalt arbetar under den dagen. Om hon är schemalagd på helgdagen ska hon få OB-ersättning enligt "helldagstaxa".

Av arbetsmiljöskäl bör arbetsgivaren schemalägga pass på helger i samverkan med personalen och i möjligaste mån så jämnt som möjligt så att inte en enskild veterinär drabbas.

FREDRIKE RITTER
ordförande, AVF

III noterat

Förslag till europeisk djurhälsolag presenterat

III Den 7 maj presenterade EU-kommissionen sitt förslag till en ny djurhälsolag för unionen. Syftet är att samla EU-lagstiftningen om djurhälsa i ett gemensamt och tydligt regulatoriskt ramverk, enligt kommissionen. Man vill även minska effekterna av smittsamma djursjukdomar på djurs och

människors hälsa, på djurvälstånd, på ekonomin och på samhället, genom att införa en smittoförebyggande lagstiftning i hela EU.

Den europeiska veterinärfederationen FVE välkomnar kommissionens fokus på förebyggande djurhälsovård. FVE understryker att en förebyggande lagstiftning måste kombineras med ett integrerat synsätt där hänsyn tas till såväl djurhälsa som djurskydd och folkhälsa. FVE välkomnar särskilt kommissionens förslag att alla medlemsländer ska införa obligatoriska

djurhälsobesök för lantbrukets djur. Vid dessa regelbundna besättningsbesök ska veterinären gå igenom gårdens djurhälso- och djurvälstånd, aktuella hälsoförebyggande åtgärder och biosäkerhetsaspekter. Förslaget innehåller också krav på ökat statligt ansvar för det förebyggande djurhälsoarbetet.

Den kritik som FVE framför gäller avsaknaden av definition på begreppet veterinär i lagförslaget. Det som är renodlade veterinära arbetsuppgifter bör regleras i EU-lagen, poängter FVE. ■

Husses bästa vän.

Bosch Zoo'o är extra tuff
mot djurhår och dålig lukt.

Startkit värt
190 kr medföljer!

Bosch Zoo'o gör det till ett rent nöje att ha hemmet. Det gör inget, att de tyrolska familjemedlemmarna läler när man har Bosch Zoo'o. Med Bosch Zoo'o och de specialdesignade munstyckena städar man effektivt bort hår från alla ytor. Styrnifferet neutraliserar lukt i dammsugaren och utsläsluffen. Bosch Zoo'o städar bort alla spår av päls, smuts och dofter. Ett startkit med en kraftfullare dammsugarpåse och ett Biotrichter medföljer utan extra kostnad, värt 190 kronor. Läs mer på www.boschhanna.se

BOSCH
Invented for life

Regler beträffande sommarjobbare och skolungdomar

FVF Inför sommaren har Arbetsmiljöverket tagit fram en broschyr "Så får barn och ungdomar arbeta" som innehåller värdefull information för företagare. Broschyren kan hämtas på arbetsmiljöverkets hemsida, www.av.se. Här sammanfattas en del av innehållet.

ANSTÄLLNINGSAVTAL

Rekommendationen är att även för sommararbetare upprätta skriftliga anställningsavtal. Lämpligen tecknas ett avtal om allmän visstidsanställning eller ett vikariat. Blanketter och mallar finns bland annat tillgängliga på Företagarnas hemsida, www.foretagarna.se.

ARBETSMILJÖ

Vad minderåriga får arbeta med regleras i arbetsmiljölagen. De får inte arbeta ensamma om arbetet kan innebära risk för kroppsskada genom olycksfall, stark psykisk påfrestning eller våld och hot. Reglerna omfattar även minderåriga som arbetar oavlönat i familjens företag.

LÖN

Lön gäller efter överenskommelse och styrs bland annat av kompetens, bransch och marknadsläge. I många kollektivavtal finns lägsta lönenivåer angivna. Ofta har fackförbunden också rekommenda-

Foto: BARTCO

Minderåriga får inte arbeta ensamma om arbetet kan innebära risk för kroppsskada genom olycksfall, stark psykisk påfrestning eller våld och hot.

tioner om var lönen för sommarjobbare bör ligga.

SEMESTER OCH SEMESTERSÄTTNING

Vid en anställning kortare än tre månader har den anställde rätt till semesterersättning och den ska utbetalas senast en månad efter det att anställningen har upphört. På lönebeskedet ska semesterersättningen redovisas separat. Saknas kollektivavtal beräknas ersättningen enligt semesterlagen, vilket som huvudregel innebär tolv procent av intjänad lön.

SJUKLÖN

Om anställningen varar minst en månad har den anställde rätt till sjuklön.

Om anställningen är kortare än en månad har den anställde rätt till sjuklön när han/hon har arbetat 14 dagar i rad.

ARBETSTIDER 13–15 år

Maximalt sju timmars arbetsdag, högst 35 timmar i veckan före 15 års ålder, där- efter högst 40 timmar i veckan. Arbetsdagen får inte börja före kl 06.00 och inte sluta senare än kl 20.00.

Minst 14 arbetsfria

timmar per dygn och minst 36 timmars sammanhängande ledighet per vecka.

16–17 år

Maximalt åtta timmars arbetsdag, högst 40 timmar i veckan. Inte börja före kl 06.00 på morgonen och inte jobba senare än till kl 23.00. Minst tolv arbetsfria timmar mellan varje pass. Minst 36 timmars sammanhängande ledighet per vecka.

18 år och äldre

Ordinarie arbetsregler.

LARS NORDFORS
chef Företagarnas juridiska rådgivning
Företagarna

Rödsjuka hos värphöns

Veterinär Helena Eriksson, Institutionen för kliniska vetenskaper (KV), SLU, försvarade fredagen den 31 maj sin avhandling för veterinärmedicin doktorexamen med titeln: "Erysipelothrix rhusiopathiae in laying hens". Opponent var Anders Permin, DTU Fødevarerinstitutionen, Danmarks Tekniske Universitet, Søborg, Danmark.

disputationer

Bakterien *Erysipelothrix rhusiopathiae* kan orsaka rödsjuka. Sjukdomen är mest känd hos grisar men många andra däggdjur och fåglar kan också drabbas. Grisar drabbas bland annat av blodförgiftning, artrit och hudutslag med typiskt utseende. Även människor kan smittas av bakterien.

För 20 år sedan var rödsjuka en ovanlig sjukdom hos värphöns i Sverige och internationellt. Sedan 1998 har utbrott drabbat svenska värphöns varje år. I flera andra länder i Europa ses en liknande utveckling. Hos höns och andra fjäderfän orsakar bakterien en blodförgiftning som snabbt leder till döden. Vid utbrotten ses hög dödlighet i flocken och sänkt äggproduktion bland de överlevande hönsen.

Målet med avhandlingen var att öka kunskapen om rödsjuka hos värphöns och att kunna förebygga framtida utbrott.

Resultaten visade bland annat att pulsfältsgelelektrofores (PFGE) fungerade bäst för att skilja på olika rödsjuka bakterier. I en studie såg man också att alla de undersökta bakterierna var känsliga för penicillin.

Två av studierna undersökte om det röda hönskvalstret, *Dermanyssus gallinae*,

Avhandlingen visade att den lägsta risken för rödsjuka fanns i hönsflockar som hålls i burar.

skulle kunna sprida rödsjuka bakterier. Denna parasit är blodsugande och finns i många hönsbesättningar i hela världen. Resultaten gav stöd åt misstanken att kvalstren kan sprida smittan mellan olika höns i en flock, mellan flockar och mellan besättningar. I ett fall fanns dock inga rödsjuka bakterier i kvalstren, varför det röda hönskvalstrets roll som smittspridare för bakterien fortfarande är oklar.

Vidare studerades förekomsten av rödsjuka i olika inhysningssystem för värphöns. Utbrott under åren 1998–2011 ingick. Resultaten visade att det finns ett samband mellan utbrott av rödsjuka och inhysningssystem. Risken för ett utbrott tenderade att vara högre för flockar som fick gå ut än för flockar som levde frigående inomhus. Den lägsta risken fanns i hönsflockar som hålls i burar. Vid undersökning av blodprov noterades att höns i flockar som får

gå ut hade högre antikropps nivåer i blodet än flockar i andra inhysningssystem.

I den sista studien besöktes sex ekologiska värphönsbesättningar. På fyra av gårdarna pågick ett rödsjuka utbrott medan hönsen på de två andra gårdarna var friska. En slutsats är att framför allt gödsel men även damm från rödsjuka smittade flockar kan sprida smittan. Utbrotten verkade vara orsakade av en unik bakterievariant i varje flock. Det tyder på att smittan sker vid ett och samma tillfälle från en smittkälla och att bakterierna sedan sprider sig i flocken. Trots vaccination inträffade utbrott i nästa flock i samma höns hus på två av gårdarna. Jämfört med bakterierna från det första utbrottet var bakterierna från dessa utbrott olika. Det tyder på att det andra utbrottet inte berodde på att bakterier fanns kvar i höns huset mellan flockarna utan att smittan kom utifrån. ■

Fler forum för konstruktiv diskussion önskas

Att bli anmäld till ansvarsnämnden för med sig känslor av skuld och skam för många veterinärer. Så borde det inte automatiskt vara. Insändaren efterfrågar fler forum för att på ett icke-dömande sätt diskutera hur veterinärer ska förhindra misstag, lära sig av dem som begåtts och undvika dem i framtiden.

insänt

"Mistakes are the usual bridge between inexperience and wisdom." Phyllis Theroux.

I Svensk Veterinärtidning kan vi i två nummer (3/13 och 4/13) läsa om vad som händer när vi blir anmälda till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård samt statistik kring orsaken till anmälningar, antalet fällningar och inblandade djurslag. Den sistnämnda artikeln belyser hur man som veterinär kan undvika anmälan och konstaterar att bristande kommunikation förekommer i nästan alla anmälningsärenden. Artiklarna är intressanta och angelägna då de belyser en aspekt av vårt arbete som precis som Fredrike Ritter skriver är något av det tråkigaste man som veterinär kan råka ut för.

I artikeln som sammanställt statistik kring ärenden i Veterinära ansvarsnämnden får vi tips om hur vi kan undvika att bli anmälda. Trots att jag givetvis håller med om att det är angeläget att värna en god kommunikation, att föra noggranna journalanteckningar och informera djur-

ägare om fortlöpande kostnader så värjer jag mig mot att artikeln andas skuld och en viss naivitet. Mycket få anmälningar rörde lantbrukets djur, är det för att dessa veterinärer är speciellt kompetenta vad gäller kommunikation och journalföring? Eller är det för att lantbrukets veterinärer till skillnad från veterinärer som arbetar med smådjur och hästar aldrig gör några misstag?

MER NYANSERAD DISKUSSION

Jag önskar att vi kunde få igång en mer nyanserad diskussion kring ansvarsnämnden. Jag önskar att det fanns fler forum (än ansvarsnämnden som ju är djurägarnas plattform) för att på ett icke-dömande, konstruktivt sätt diskutera hur vi ska förhindra misstag, lära oss av dem som begåtts och undvika dem i framtiden. Jag önskar att en anmälan till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård inte sågs som den enskilda veterinärens angelägenhet utan att arbetsgivare och fack i större utsträckning tog sitt ansvar för sina arbetstagar.

Detta är i allra högsta grad en arbetsmiljöfråga. Jag önskar att en anmälan till ansvarsnämnden inte automatiskt ska föra med sig känslor av skuld och skam – vi är inte skyldiga bara för att vi är anmälda. Jag önskar att vi kunde släppa skämskudden och inse att detta med att bli granskade och ifrågasatta är en del av vårt arbete. En större öppenhet skulle sannolikt leda till att den enskilda individen känner sig mindre utpekad. Vi gör misstag, de flesta utan djurägarens vetskap, vi är mänskliga.

"Det enda riktiga misstaget är det vi inte lär oss av." John Powell.

Cecilia som blivit anmäld till ansvarsnämnden och gjort misstag.

CECILIA ROHDIN
leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar, specialist i neurologi, DECVN

utlyser härmed forskningsanslag inför 2014

Forska Utan Djurförsök ger anslag till projekt som syftar till att ersätta djurförsök inom bland annat forskning, utbildning, biologisk produktion och toxikologiska tester. Även annan forskning som kan antas främja djurs intressen eller höja djurens status kan få stöd. Sedan 1971 har Forska Utan Djurförsök delat ut 800 000–1,5 miljoner kronor per år i forskningsanslag.

Forska Utan Djurförsök stödjer bara forskningsprojekt som utförs i Sverige eller som har svenska deltagare. Information om ansökningsförfarande finns på www.forskautandjurforsok.se.

Senast den 2 september 2013 kl 16.00 måste samtliga ansökningshandlingar (per post och e-post) ha inkommit för att ansökan ska beaktas.

www.forskautandjurforsok.se

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

Differentialdiagnoser: Utifrån symtomen kan man misstänka viral haemorrhagic septicaemia (VHS), furunkulos (*Aeromonas salmonicida salmonicida*, ASS), yersinios (*Yersinia ruckeri*, ERM), BKD – bakteriell njursjuka (*Renibacterium salmoninarum*) eller vibrios (*Vibrio anguillarum*).

Med den aktuella typen av blödningar och om man tar vattentemperaturen i beräkning är det egentligen bara viral haemorrhagic septicaemia (VHS) som är trolig sjukdomsorsak. Den vanligaste smittvägen är med strömming som går in till kusten för att leka i samband med ökande vattentemperatur.

PROVTAGNING

Man bör för en säker diagnos ta ut prover från minst tre fiskar för virusundersökning. De prover som ska tas är en liten (0,5x0,5x0,5 mm) bit av vardera mjälte, njure, hjärta eller hjärna som man poolar från fiskarna (maximalt får prover från tio fiskar poolas) i ett rör

med virusmedium som man rekvirerar från SVA/ Fisksektion.

Man tar också bakteriologiska prover från njurar för odling på blodagarplattor.

YTTERLIGARE ÅTGÄRDER

Uppgifter ska tas från fiskodlaren varifrån han/hon köper sättfisk och om han/hon har levererat levande eller slaktad fisk den senaste tiden. Trots att allt talar för att infektionen kommer från vildfisk bör man utesluta den odling ägaren köpt fisk från och också kontrollera om han/hon sålt vidare till någon annan odling.

Veterinären ska ringa till Jordbruksverket och meddela dem sin misstanke och de uppgifter man har vad gäller kontaktodlingar. Veterinären ska också bekräfta spärrförfarandet av fiskodlingen med Jordbruksverket.

Slutligen ska veterinären informera fiskodlaren om att odlingen är spärrad beroende på misstanke om viral haemorrhagic septicaemia (VHS).

noterat

Fortsatt utredning av aflatoxin i foder

Jordbruksverket fortsätter utredningen av ett ärende där aflatoxin förekommit i foder, skrev verket i ett pressmeddelande den 8 maj. Källan är spårad till ett risfodermjöl.

Det var mejeriföretaget Arla som i sitt kontrollprogram påvisade aflatoxin i mjölken. Företaget kasserade omgående den aktuella mjölken. Risfodret som är källan till förekomsten av aflatoxin i mjölken såldes av en kvarn, som i sin tur köpt foderråvaran av ett företag som inte är registrerat som foderleverantör. Jordbruksverket har genomfört extra kontroll på kvarnen och har fortsatt spåringsarbetet kring risfodret, men har ännu inte tagit ställning till vilka ytterligare åtgärder som ska genomföras.

Risfodret som är källan till förekomsten av aflatoxin i mjölken kom från ett företag som inte är registrerat som foderleverantör.

Utredningsarbetet visade att det aktuella risfodret även använts av ett annat företag i vissa foderblandningar för hästar. De halter av aflatoxin som uppmätts i hästfodret bedöms av SVA inte vara någon

hälsorisk för hästarna på kort sikt. Vid långvarig användning skulle halterna kunna vara skadliga. Företaget kontaktar nu berörda kunder och tar tillbaka det aktuella fodret. ■

Tarmvred ledde till hunds död

En djurägare anmälde veterinären NN för oklar diagnos och felbehandling av en hund men NN bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARENS ANFÖRANDE

En morgon åt djurägarens schäfer med god aptit som vanligt vid åttatiden. Runt kl 9.30 tog ägaren med sig hunden i bilen för en tur till skogen. När ägaren öppnade bakluckan var hunden sig inte lik. Den brukade skrika av glädje men nu var den bara tyst och ägaren var tvungen att be den hoppa ut ur bilen. Hunden sprang in längs skogsstigen och visade tecken på att vilja bajsas men den verkade ha bekymmer med att hitta ett bra ställe. När den väl hittade ett ställe bajsade den väldigt lite och fortsatte att leta nya ställen, men bajsade inte mer. När ägaren sedan trampade upp en sökruta ville hunden inte vara med utan lade sig bara ner. Ägaren blev mycket orolig då hunden normalt brukade skutta av glädje vid dessa tillfällen. Hennes förra schäfer hade fått magomvridning och reagerade då på liknande sätt. De vände tillbaka mot bilen och då kräktes hunden upp hela morgonmålet i två omgångar. De åkte hem och ägaren ringde till närmaste djursjukhus och berättade hela historien. Djursjukhuset gav henne rådet att genast komma in. Under telefonsamtalet drack hunden vatten som den sedan kräktes upp efter bara några minuter.

När de kom in till djursjukhuset strax före tolv blev de hänvisade till ett isoleringsrum. Där fick de vänta i över en timme trots att de genast skulle komma in. Hunden blev allt oroligare. Till slut fick de träffa veterinär NN. Ägaren

berättade händelseförloppet och NN klämde hunden på buken. Den visade då tecken på att ha ont. Ägaren frågade om magomvridning men fick ett lugnande besked att det var det nog inte. Hundens magsäck var mjuk och det skulle vara ett tecken på att det inte var magomvridning. NN ansåg att det skulle tas blodprov och att en röntgen borde tas. Hunden skulle även få en smärtstillande spruta. NN ordinerade ett dietfoder som salufördes på kliniken. NN nämnde också att en ultraljudsundersökning borde tas nästa morgon om inte hunden blev bättre. Därefter fick ägaren hemgångsråd och NN lämnade rummet.

En vårdare kom in och tog tre blodprover på hunden och därefter fick den en smärtstillande spruta. Ägaren frågade efter röntgen men vårdaren sa att denne inte fått några direktiv om det. Ägaren trodde att hon missuppfattat NN och att röntgen skulle ske nästa dag. Hon åkte hemåt och blev då uppringd av NN som sa att hunden skulle röntgas innan hemgång varför hon vände tillbaka direkt.

När de kom fram till djursjukhuset igen var hunden mycket sämre. Ägaren kommenterade detta men fick till svar att det med största sannolikhet berodde på den smärtstillande sprutan. Hunden lät sig hanteras viljelöst på röntgenbordet och personalen tyckte den var så duktig. Ägaren började bli förtvivlad då detta inte var hennes hund. Eftersom ägaren var så orolig beslutade NN att hunden skulle kontraströntgas för att se om det var stopp i tarmen. Hunden blev kvar på sjukhuset och ägaren åkte därifrån i förvisning om att hunden nu var under god vård.

Strax före kl 16 ringde NN och berättade om hundens status. Ägaren fick veta att kontrastvätskan var kvar i mag-

säcken och att tarmen verkade stå stilla. Hunden verkade också vara mycket trött men det kunde bero på sprutan. NN berättade att hon skulle gå av sitt skift men att en annan veterinär då skulle ta över hunden.

Kl 20.30 kom ägaren och hennes man för att hämta hunden. Den var då så svag att den inte längre orkade stå utan ramlade på sidan. De valde att åka till ett annat djursjukhus och fick med sig röntgenbilderna. Efter kort konsultation av veterinär på det andra djursjukhuset beslutades om en omedelbar buköppning. Veterinären konstaterade att hela tunntarmen var död. Ett tarmvred hade skett vid utgången från magsäcken. Med ägarnas tillstånd avlivade veterinären hunden.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

XX minns den aktuella hunden mycket väl, delvis på grund av det tråkiga slutet och delvis på grund av att det är en ovanlig diagnos och det var första gången som hon upplevde detta. I enlighet med anmälan inkom ägaren med hunden mitt på dagen. Även anamnesen stämmer med ägarens beskrivning. Vid klinisk undersökning befanns hunden dämpad med relativt opåverkat allmäntillstånd. Den hade fina slemhinnor och normal kapilläråterfyllnad. Den hade dock något snabb hjärtrytm, men i övrigt lät hjärtat bra. Buken var mjuk men den visade obehag vid palpation. Tarmarna kändes mjuka och den var inte svullen. I sin kroppshållning såg den ut att ha ont, den höll ryggen något krökt men ömmade inte vid palpation av ryggen.

Sjukdomshistorien var ganska kort, några timmar, och de kliniska symtomen var inte påtagliga. Ägaren påpekade dock att det inte var ett normalt beteende för hunden, att hon hade haft en hund ►

► som døtt av magomvridning og att hon var orolig för detta. Utifrån den kliniska bilden kunde NN dock ganska snabbt konstatera att det inte förelåg någon magomvridning och NN försökte lugna djurägaren på den punkten. Hon diskuterade olika möjliga orsaker till akuta kräkningar och de kom överens om att de skulle göra röntgen och blodprovsundersökningar. NN informerade också om att om inget speciellt upptäcktes borde hunden kunna gå hem på behandling, gastroprotektiva och specialkost, och självklart återkomma om den inte blev bättre. Butomidor gavs i delvis diagnostiskt syfte, eftersom lindrig buksmärta var det enda NN kunde få fram kliniskt. De hematologiska och klinisk-kemiska parametrarna var normala.

Därefter skedde ett missförstånd mellan NN och sköterskan. Det ledde till att sköterskan sade till ägaren att hunden inte skulle röntgas. När NN efterlyste bilderna och hon fick klart för sig att ägaren hade åkt hem ringde hon till

ägaren som kom tillbaka. Vid ankomsten var hunden fortsatt dämpad. Den var cirkulatoriskt stabil och stod, gick och rörde sig normalt. Den hade inte kräkt igen. Det är riktigt att hunden var tröttare och att NN sade till ägaren att hon trodde det kunde bero på det smärtlindrande preparatet. Buk och torax röntgades. Torax bedömdes som utan anmärkning och bukbilderna visade delvis kraftigt dilatererade tarmslyngor. NN blev osäker på om det var grovtarmen som var så gasfylld. Efter diskussion kring bilderna med kolleger inleddes en kontraststudie. Ägaren åkte hem, hunden kopplades upp på dropp och ganska snart därefter lämnade NN över patienten till kvällsveterinären. NN var fortfarande väldigt osäker på vad det rörde sig om.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket överlät den veterinärmedicinska bedömningen åt ansvarsnämnden avseende veterinären NN.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Av utredningen i ärendet, bland annat journalanteckning, framgår att veterinär NN lämnade över ärendet till kvällskollegan runt kl 15.30 den aktuella dagen. Det är således NNs agerande fram till denna tidpunkt som nämnden hade att pröva.

Hunden skrevs in på djurkliniken kl 11.45. NN undersökte hunden, varefter blodprov togs och smärtstillande (Butomidor) gavs. Hunden röntgades därefter under eftermiddagen och en kontraststudie inleddes. Att ge smärtstillande innan en diagnos har fastställts kan ifrågasättas eftersom det kan leda till att symtom döljs. Veterinär NN kan dock, trots den tragiska utgången av fallet, inte anses ha varit försumlig vid sin bedömning eller behandling av hunden. Ansvarsnämnden beslutade att anmälan därför inte leder till någon disciplinåtgärd.

JOHAN BECK-FRIIS

Etterutdanning

Kurs i akutt- og intensivbehandling

Dette kurset gir en grundig innføring i patofysiologi, diagnostikk og behandling, samt vanlige prosedyrer og teknikker i akutt- og intensivbehandling i smådyrpraksis. Kurset består av 1 dag praktisk undervisning (kadaverundervisning) etterfulgt av 2 dagers teoretisk undervisning. Dette er et svært nyttig kurs både for veterinærer og dyrepleiere som jobber på større eller mindre klinikker. Kurset undervises på engelsk og norsk.

Gjeste foreleser: Jennifer Devey, DVN, Dipl. ACVECC
Faglig ansvarlig: Andreas Lervik, Universitetslektor i anesthesi, Dipl. ECVAA.

Praktisk del: 18. september 2013 (Kun plass til 16 veterinærer)
Teoridel: 19.–20. september 2013 (Ubegrenset antall plasser)

Pris: Kun teori; 5.000,- NOK inkludert kursnotater og bevertning. Teoretisk og praktisk del til sammen 7.500,- NOK inkludert kursmateriell og bevertning.

Kurset gjennomføres på Norges veterinærhøgskole

Kontakt Senter for etter- og videreutdanning på tlf. 22 59 72 40 / 22 96 45 00 eller kurs@nvh.no

Norges
veterinærhøgskole

Andreas Lervik

Påmeldingsfrist 19. august 2013

www.nvh.no

Svenskt kött har mervärden

”DET RÄCKER INTE MED ATT KÖTTET ÄR SVENSKT” är ett argument som jag som företrädare för det svenska köttet stöter på allt som oftast. Det kan sägas i välmening då man vill peka på behov av produktutveckling eller för att markera att svenskt kött minsann inte är så bra som vi vill göra gällande. Men nu är det tid att göra upp med sådan argumentation. Svenskt kött är inte bara svenskt, det är mycket mer. Inte minst i ett internationellt perspektiv. Min uppfattning har stärkts efter det senaste halvårets medierapportering om allt från färgat kött till omärkt hästkött och rapporter om köttets klimatpåverkan.

Svenskt kött har mervärden som den absoluta merparten av det importerade köttet saknar. Vi har tidigt inrättat oss efter det som nu kommer i resten av världen: resursmedvetenhet, god djuromsorg och hänsyn till klimat och miljö.

Det katastrofala är att svenskt kött är på väg att bli en sällsynt vara trots dessa värden. Och det handlar till stor del om priskonkurrens. Därför är det absolut nödvändigt att konsumenter, kunder och restauranggäster bättre känner till de värden vi betalar för när vi väljer svenskt kött.

Flera av mervärdena som utmärker svenskt kött är resultat av kloka samarbeten mellan näringen och veterinärkåren. Förebyggande djurhälsovård, kontroll- och bekämpningsprogram mot smittsamma sjukdomar och restriktiv antibiotikaanvändning är grundbultar i svensk djuruppfödning. Vår uppgift på Svenskt Kött är att informera, inspirera och skapa kunskap om vad som särskiljer svensk djuruppfödning och svenskt kött från importerat.

Ett viktigt redskap är den frivilliga ursprungsmärkningen Svenskt kött. Märkningen har funnits i knappt två års tid och handeln – Axfood, Bergendahls, Coop och ICA – står bakom märkningen tillsammans med LRF och Svenskt Kött. Idag är merparten av det svenska köttet märkt med den frivilliga ursprungsmärkningen och en stor del av de svenska charkuterierna. Märket står för att köttet kommer från djur som är födda, uppfödda, slaktade och styckade i Sverige. Produkten är tillverkad och packad i Sverige. Företag som använder märkningen har avtal med Svenskt Kött och ska vara anslutna till en livsmedelscertifiering. Svenskt Kött utför stickprovskontroller för att säkerställa trovärdigheten i märkningen.

Märkningen är efterfrågad. Svenskt Kött mäter årligen attityderna till svenskt kött och i år, för tredje gången, ser vi en tydlig trend. Över hälften, 51 procent, av de svenska konsu-

menterna förstår varför svenskt kött kostar mer. Det är en ökning med åtta procentenheter jämfört med året innan. Drygt sex av tio är beredda att betala mer för svenskt kött än utländskt. Det är en stigande trend från 2011 från 53 procent till 62 procent. Sju av tio tittar alltid efter ursprungsland när de köper kött vilket är en ihållande trend.

Men naturligtvis kan vi inte slå oss till ro med detta. Det finns kontinuerligt behov av att vidareutveckla det svenska köttet. Det finns flera utvecklingsprojekt i gång för att hela tiden kunna erbjuda ett varierat utbud av svenskt kött. Valet bör vara enkelt. Att välja kött med omsorg innebär att välja svenskt kött.

MARIA FORSHUFVUD
Vd, Svenskt Kött

KONGRESSER & KURSER

SVENSKA

v 24

13/6 -13. KURS EQUINE DERMATOLOGY, Skåne. Arr: Dechra Veterinary Products i samarbete med Malmö Djursjukhus. Info: info.se@dechra.com, 08-32 53 55

13-14/6 -13. KURS I ENDOKRINOLOGI, Hasselfors. Arr: Jan F. Andersen AB. Info: www.jfa-as.no, Heidi +4761314949, post@jfa-as.no

v 25

17-20/6 -13. IX EUROPEAN SYMPOSIUM ON POULTRY WELFARE, Uppsala. Info: www-conference.slu.se/poultrywelfare2013

v 36

6-7/9 -13. KURS COLIC IN THE HORSE (SJV/SVS SPECIALISTGODKÄND KURS), Strömsholm. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 37

11-14/9 -13. 11TH INTERNATIONAL CONFE-

RENCE BY EURSAFE (EUROPEAN SOCIETY FOR FOOD AND AGRICULTURAL ETHICS), Uppsala. Info: www.slu.se/eursafe2013

v 39

26-27/9 -13. KURS GRUNDLÄGGANDE MJUKDELSKIRURGI, SMÅDJUR DEL 1 (SJV/SVS SPECIALISTGODKÄND KURS), Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 27-28/9 -13. INTERNATIONAL BACK, SACROILIAC & PELVIC PROBLEMS OF THE HORSE, Regiondjursjukhuset Helsingborg. Arr: VetPD. Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=53

v 40

3-4/10 -13. KURS GASTROENTEROLOGI, (SJV SPECIALISTGODKÄND KURS), Helsingborg. Arr: Regiondjursjukhuset Helsingborg. Info: Gunilla Bylander, anmalan@djursjukhus.com, 0765-348029

v 41

11-12/10 -13. KURS RÖNTGENTEKNIK, -ANATOMI HUND OCH KATT, GRUND, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

11-12/10 -13. KURS ULTRALJUD HÄST, GRUND, Hudiksvall. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 42

NY 18-19/10 -13. KURS OM DIABETES MELLITUS HOS HUND OCH KATT (GODKÄND FÖR SPECIALISTUTBILDNING STEG 1), SLU, Uppsala. Arr: MSD Animal Health och SLU. Info: msdah.sweden@merck.com

18-19/10 -13. KURS ULTRALJUD SMÅDJUR, GRUNDLÄGGANDE BUK (SJV/SVS SPECIALISTGODKÄND KURS), Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 43

24-25/10 -13. KURS RÖNTGENDIAGNOSTIK FÖR SMÅDJURSPRAKTIKER (SJV/SVS SPECIALISTGODKÄND KURS), Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 45

7-8/11 -13. VETERINÄRKONGRESSEN, Uppsala. Arr: SVS och SVF. Info: Marianne Lundquist, SVF, 08-545 558 27, marianne.lundquist@svf.se, www.svf.se

8-9/11 13. KURS KUNDSERVICE & KOMMUNIKATION, FÖRDJUPNING, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 46

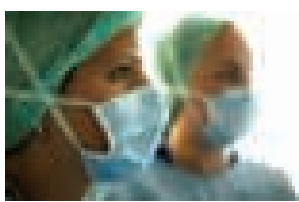
11-12/11 -13. NÄRINGSLÄRA FÖR HUND & KATT, DEL 3, Knivsta. Arr: Sallander Pet Diet, Exercise & Health AB. Info: www.sallanderconsulting.com

13-15/11 -13. KURS ANESTESIOLOGI STEG 2, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 47

21-22/11 -13. KURS GRUNDLÄGGANDE MJUKDELSKIRURGI, SMÅDJUR DEL 2, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 22/11 -13. INTERNATIONAL COURSE INVESTIGATION & TREATMENT OF NECK CONDITIONS, Regionhästsjukhuset Strömsholm.

Vi söker...

Avdelningsföreståndare reception

Vi söker dig som vill ingå i och utveckla vårt personalteam. I rollen som föreståndare ska du på ett engagerande, positivt sätt leda och coacha personalen. Känna ansvar för dina uppgifter och arbeta efter sjukhusets värdegrunder.

Du ska ha god erfarenhet av djur och människor, receptionsarbete, kassahantering och ledarskap. Egenskaper som stresstålighet och att hålla många bollar i luften samtidigt är viktigt.

Tjänstgöringsgrad är 100 %. Arbete kvällar och helger kan förekomma. Tillträde snarast. Kollektivavtal med SLA/Unionen.

Välkommen med skriftlig ansökan senast 2013-06-17. Skickas till eva.quist@sdsv.se

Strömsholm Djursjukvård ingår i Evidensia Djursjukvård. Evidensia är norra Europas största och veterinärmedicinskt ledande djursjukvårdsgroup med ett komplett erbjudande av bas- och specialistvård till hundar, katter, hästar och exotiska djur. I Evidensia ingår över 66 djursjukhus och kliniker i Sverige, Norge, Finland och Danmark. Gruppen omsätter mer än 1 miljard kronor och behandlar varje år fler än 550 000 patienter, varav mer än 510 000 smådjur och ca 40 000 hästar. www.evidensia.se

WWW.STROMSHOLMDJURSJKUKVARD.SE

Arr: VetPD. Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=68

v 50

ÄNDRAT DATUM 12-13/12 -13. KURS ANESTESIOLOGI STEG 3 (DEL 1), Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

v 4, 2014

ÄNDRAT DATUM 23-24/1 -14. KURS ANESTESIOLOGI STEG 3 (DEL 2), Göteborg.
Arr: VeTA-bolaget.
Info: www.vetabolaget.se

INTERNATIONELLA

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 23

5-7/6 -13. ETTERUTDANNING – KURS I KARDIOLOGI, Oslo, Norge.
Arr: Norges veterinærhøgskole.
Info: www.nvh.no/Utdanning

8-9/6 -13. NOVAS/IVAS BASIC COURSE ON VETERINARY ACUPUNCTURE – SESSION EXAMS, Helsingfors, Finland. (SVT 3/12)

Bli Livsviktig!

Bli regelbunden givare på cancerfonden.se eller ring 020-59 59 59.

*Vi tänker besegra cancer.
Vill du vara med?*

Cancerfonden

v 24

10-11/6 -13. KURS I ENDOKRINOLOGI, Hönefoss, Norge. Arr: Jan F. Andersen AB.
Info: www.jfa-as.no,
Heidi +4761314949, post@jfa-as.no

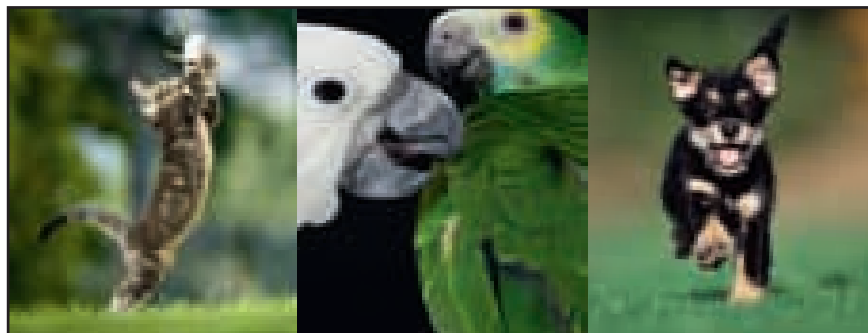
v 25

19-23/6 -13. VETERINARY CHIROPRACTIC

COURSE CERVICAL (MODULE III), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC.
Info: www.i-a-v-c.com

v 27

5-8/7 -13. EQUINE SORENESS AND ACUPUNCTURE DAYS, Bonn och Weilerswist-Müggenhausen, Tyskland. ▶

VIKARIERANDE KLINIKVETERINÄR TILL KRISTIANSTAD.

Nu söker vi dig som kan vikariera för vår föräldradediga klinikveterinär från september 2013 och ungefär ett år framåt. Tjänsten är på heltid och inga jourer förekommer i nuläget men viss kvällstjänstgöring är trolig. Tillträdesdatumet kan diskuteras.

Du är lika road av kirurgi som medicin och får gärna ha ett antal arbetsår bakom dig. Du kan också vara nyutbildad med samma inställning. En viktig merit är din sociala kompetens. Du ska få våra djurägare att känna sig välkomna och omhändertagna.

Vår klinik är välutrustad med digitaliserad röntgen och tandröntgen, ultraljud, videoendoskop, eget laboratorium och modern operationsavdelning. Vi kombinerar modern och kvalitativ frisk- och sjukvård med ett personligt bemötande. Idag är vi fem veterinärer och åtta TA.

Välkommen med din ansökan snarast till:
Kristianstads/Åhus veterinärmottagning
Björkhemsvägen 19, 291 54 Kristianstad
Eller till: magnus@veterinarerna.nu
Frågor? Hör av dig till vår klinikchef
Magnus Holmquist på telefon 044-24 77 26.

Evidensia består av 66 djursjukhus och djurkliniker i hela Norden. Tillsammans är vi Nordens största och kvalitetsledande kedja för djursjukvård och tar emot samtliga sällskapsdjur från häst till hamster.

➤ Arr: AG Pferd. Info: Arno Lindner, Tel: 0049 2461 340 430, arnolindner@t-online.de, www.agpferd.com

v 32

7-11/8 -13. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE EXTREMITIES (MODULE IV), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC. Info: www.i-a-v-c.com

v 34

19-23/8 -13. CONGRESS 2013 WVPA

(WORLD VETERINARY POULTRY ASSOCIATION), Nantes, Frankrike. Info: www.wvpac2013.org, wvpac2013@zoopole.asso.fr

v 35

26-30/8 -13. JUNIORKURS FÅ NYA PERSPEKTIV! (BEHANDLINGSSTRATEGIER, DJURVÄLFÄRD, BESÄTTNINGSDATA, KOMMUNIKATION), Danmark. Arr: Boehringer Ingelheim. Info: Thomas Manske, +46 703 42 71 51, thomas.manske@boehringer-ingelheim.com

v 36

NY 6-7/9 -13. INTERNATIONAL COURSE EQUINE FRONTLIMB LAMENESS DIAGNOSTICS & THERAPY, nära Århus, Danmark. Arr: VetPD. Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=75

v 37

11-15/9 -13. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE INTEGRATED (MODULE V), Sittensen, Tyskland. Arr: IAVC. Info: www.i-a-v-c.com

12-14/9 -13. 17TH ANNUAL CONFERENCE OF THE EUROPEAN SOCIETY FOR DOMESTIC ANIMAL REPRODUCTION (ESDAR), Bologna, Italien. Info: www.mvcongressi.com/dati/calendarioeventipdf/1424_0.pdf

14-15/9 -13 (SAMLING 2). KURS I ATFERDSPROBLEMER HOS HUND OG KATT – KLINISKE KASUS, nära Oslo, Norge. Arr: Universitetet for miljø- og biovitenskap. Info: www.umb.no/sevu

14-17/9 -13. 1ST WORLD VETERINARY GOLF CHAMPIONSHIP, Prag Tjeckien. Info: www.vetgolf.eu

v 38

17-20/9 -13. WORLD VETERINARY CONGRESS, Prag, Tjeckien. Info: www.wvc2013.com/en/home

NY 18-20/9 -13. ETTERUTDANNING: KURS I AKUTT- OG INTENSIVBEHANDLING, Oslo, Norge. Info: www.nvh.no (se annons i denna tidning)

19-22/9 -13. XVIII INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON PROBLEMS OF LISTERIOSIS (ISOPOL XVIII), Goa, Indien. Info: www.isopol-goa.in

21-23/9 -13. EQUINE ORTHOPAEDIC CASE DAYS, Weilerswist- Müggenhausen, Tyskland. Arr: AgPferd. Info: www.agpferd.com

v 40

2/10 -13. EQUINE OPHTHALMOLOGY PRE-CONGRESS COURSE, 1-DAY PRACTICAL COURSE, LARGE ANIMAL CLINIC, Üllö, Dora major, Ungern. Arr: WEVA. Info: www.weva2013budapest.com

Länsstyrelsen Blekinge

Vi söker
Veterinär

Läs mer på www.lansstyrelsen.se/blekinge

Vi söker...

Leg. djursjukskötare

Vi söker leg djursjukskötare som vill ha nya utmaningar och utvecklas i sin yrkesroll.

- Leg djursjukskötare med inriktning akut- och intensivvård. Detta är ett tillfälle för dig som vill vara med och utveckla vårt akut och IVA team, ett team med ambitioner.
- Leg djursjukskötare till kirurg-/ortopedkliniken. Du har narkoskunskap och vill arbeta i ett team där det finns goda utvecklings och utbildningsmöjligheter.

Personliga egenskaper och en positiv attityd är viktiga. Arbete under helg, kväll och natt kan förekomma. Kollektivavtal med Kommunal finns.

Välkommen med skriftlig ansökan som tas emot löpande via e-post: ledigatjanster@stromsholmdjursjukvard.se.

Strömsholm Djursjukvård ingår i Evidensia Djursjukvård. Evidensia är norra Europas största och veterinärmedicinskt ledande djursjukvårdsgroup med ett komplett erbjudande av bas- och specialistvård till hundar, katter, hästar och exotiska djur. I Evidensia ingår över 66 djursjukhus och kliniker i Sverige, Norge, Finland och Danmark. Gruppen omsätter mer än 1 miljard kronor och behandlar varje år fler än 550 000 patienter, varav mer än 510 000 smådjur och ca 40 000 hästar. www.evidensia.se

WWW.STROMSHOLMDJURSUKVARD.SE

3-5/10 -13. 13TH CONGRESS OF THE WORLD EQUINE VETERINARY ASSOCIATION (WEVA) IN 2013, Budapest, Ungern.
Info: www.weva2013budapest.com,
weva2013@blaguss-congress.hu

v 42

16-20/10 -13. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE, CERVICAL (MODUL I), Buxtehude, Tyskland.
Arr: BackBone-Academy.
Info: www.backbone-academy.com

NY 17-18/10 -13. INTERNATIONAL COURSE EQUINE FRONTLIMB LAMENESS DIAGNOSTICS & THERAPY, nära Helsingfors, Finland.
Arr: VetPD. Info: www.vetpd.com/courses-detail.php?event=74

18-20/10 -13. EQUINE ORTHOPAEDIC CASE DAYS, Weilerswist- Muggenhausen, Tyskland. Arr: AgPferd.
Info: www.agpferd.com

v 43

24-26/10 -13. 2ND VETERINARY ORTHOPAEDICS AND TRAUMATOLOGY CONGRESS, Kusadasi, Turkiet. Info: www.votder.org

v 44

28/10 -13 (STARTDATUM). NEW PART-TIME MASTER'S PROGRAMME ON COMPANION ANIMAL CLINICAL SCIENCE (IN ENGLISH), University of Copenhagen, Denmark.
Info: www.cacs.ku.dk

1-3/11 -13. SECOND INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF VETERINARY ETHOLOGY, Lyon-VetAgroSup, Frankrike.
Arr: SEEVAD. Info: www.seevad.fr/formations-congres.php

v 45

8-9/11 -13. DIAGNOSTIC TECHNIQUES IN EQUINE MEDICINE, Oslo, Norge. Arr: VetPD.
Info: www.vetpd.com

Sugen på nytt jobb?

På veterinärförbundets hemsida www.svf.se hittar du såväl fasta tjänster som kortare vikariat under rubriken "Jobbtorget".
Gå dit och titta redan idag!

v 47

20-24/11 -13. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE, THORACOLUMBAR (MODUL II), Buxtehude, Tyskland.
Arr: BackBone-Academy.
Info: www.backbone-academy.com

v 2, 2014

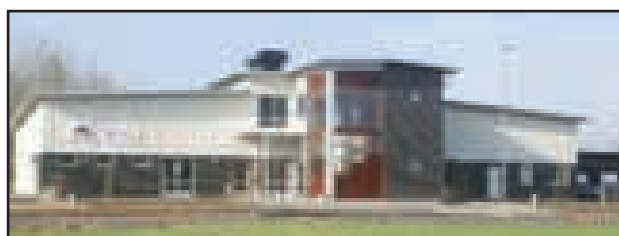
8-12/1 -14. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE, SACROPELVIC (MODUL III), Buxtehude, Tyskland.
Arr: BackBone-Academy.
Info: www.backbone-academy.com

v 7, 2014

12-16/2 -14. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE, EXTREMITIES (MODUL IV), Buxtehude, Tyskland.
Arr: BackBone-Academy.
Info: www.backbone-academy.com

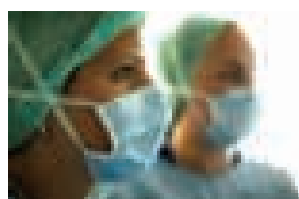
v 12, 2014

19-23/3 -14. VETERINARY CHIROPRACTIC COURSE, INTEGRATED (MODUL V), Buxtehude, Tyskland.
Arr: BackBone-Academy.
Info: www.backbone-academy.com

Vi söker två klinikveterinärer, gärna med specialistkompetens i hundens & kattens sjukdomar. Vi söker även sköterskor med legitimation eller som går på övergångsregeln.

Skicka din ansökan till: lotta@jourkliniken.se, 070-7532403
Företagsgatan 7, 692 71 Kumla
www.jourkliniken.se

Vi söker...

Veterinär inriktning akutsjukvård

Vi söker dig som vill vara en del av vårt team på Centrum för akutsjukvård. Du brinner för akut och intensivvård och vill utvecklas både i kompetens och arbetssätt.

Vår akutklinik är öppen dygnet runt - året runt. Vi som jobbar här vill arbeta med just akutsjukvård och gillar ett högt tempo. Akuten är direkt kopplad till vår intensivvårdsavdelning som även den är bemannad dygnet runt av intensivvårdsutbildad personal. Efter stabilisering lämnas djuret över till någon av våra specialistkliniker där du har kollegor specialiserade inom Internmedicin, Ortopedi och Kirurgi, Bilddiagnostik, Ögonsjukdomar samt ett mycket skickligt Laboratorium och Blodbank. Allt för att kunna ge våra patienter den absolut bästa vården.

Kollektivavtal finns. Ansökningar tas emot löpande. Välkommen med skriftlig ansökan till ledigatjanster@stromsholmdjursjukvard.se

Strömsholm Djursjukvård ingår i Evidensia Djursjukvård. Evidensia är norra Europas största och veterinärmedicinskt ledande djursjukvårdsgroup med ett komplett erbjudande av bas- och specialistvård till hundar, katter, hästar och exotiska djur. I Evidensia ingår över 66 djursjukhus och kliniker i Sverige, Norge, Finland och Danmark. Gruppen omsätter mer än 1 miljard kronor och behandlar varje år fler än 550 000 patienter, varav mer än 510 000 smådjur och ca 40 000 hästar. www.evidensia.se

WWW.STROMSHOLMDJURSIJKVARD.SE

noterat

Första steg 2-specialisten i internmedicin godkänd

Svenska veterinärer som genomgått specialisering enligt SVS steg 1-utbildning och blivit "specialist i hundens och kattens sjukdomar" kan sedan 2007 fördjupa sina kunskaper i ett av åtta ämnesorienterade utbildningsprogram, ofta kallat "steg 2". Under de år som steg 2-programmet varit aktivt har ett 70-tal veterinärer blivit "specialist inom specifika ämnesområden", de flesta enligt övergångsreglerna som sträckte sig till 2010.

Den 8 mars i år examinerades den första specialisten i internmedicin efter genomgången utbildning i Sverige. Aspirant på examinationen var Ulrika Dreimanis och examinationen bestod av både en skriftlig och en muntlig del. Examinatorerna Helene Hamlin, Anna Tidholm och Sofia Hanås

Glada examinatorer med aspirant i steg 2-examinationen för internmedicin, från vänster: Helene Hamlin, Anna Tidholm, Ulrika Dreimanis och Sofia Hanås.

kunde glädjande meddela att Ulrika Dreimanis blev godkänd med gott resultat. Det finns idag ett 30-tal aktiva aspi-

ranter fördelade inom de åtta olika utbildningsprogrammen för steg 2-specialisering. ■

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	Telefon
TÖRSTEN JAKOBSSON	070-372 95 10
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
JK LARSSON	0920-25 36 50
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
LOTTA MÖLLER	073-964 20 78
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
LOTTA TERNSTRÖM HOFVERBERG	073-151 22 50
MARJA TULLBERG	070-627 77 36

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	Telefon
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Sekreterare	
TONE LINDVÄG	070-260 90 10
Kassör	
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
Ledamöter	
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
LARS-GÖSTA LARSSON	070-851 98 42
MARIA LECLERCQ	076-770 62 62

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FV

STYRELSE

Ordförande	Telefon
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	070-397 35 17
Kassör	
ANNA WALDENSTEN PAMUK	076-109 91 88
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
SUSANNA HULTBERG	0524-233 75

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON
Vice ordförande:
TORKEL EKMAN, ADJUNGERAD
ERIKA CHENAIS
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
VERONICA RONDAHL
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
VERONICA RONDAHL
Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN
Sekreterare
ANNA OHLSON

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN
Sekreterare
JAN SKIDELL

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
ERIKA CHENAIS
Sekreterare
CATRIN VESTERLUND-CARLSON

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
ULRIKA WINDAHL
Sekreterare
ANNE-LI LJUNGGREN

Välldrillad avlusning

PÅ DEN GAMLA GODA "stutistiden" (i Stockholm) hade vi då och då äran att ha finska kandidater att jobba tillsammans med. Flertalet av finnarna hade goda kunskaper i svenska språket men ibland skedde det missförstånd. Här ett exempel: en dam kom till kliniken med sin lilla kanariefågel som fått löss. Här behövdes alltså avlusning. Kandidaten som tog emot patienten missförstod och trodde att det gällde avlivning och utförde den omgående. När man så upptäckte missförståndet att det inte var avlivning utan avlusning, bestämde man snabbt att säga till damen att det skulle ta några dagar tills behandlingen var klar.

Man åkte till en zooaffär på stan och köpte en fågel som färgmässigt var nästan identisk. Så ringde man damen som kom och hämtade sin skyddsling. Efter några dagar ringde hon och tackade för hjälpen. Men inte nog med att fågeln hade blivit av med lössen, behandlingen hade gjort att den också fått en så fin sångröst!

ETT ANNAT ORIGINELLT klinikfall som kan vara av intresse att nämna var när en östermalmsdam kom med sin lilla pekingeser som blivit alldeles konstig. Hunden blev totalt bångstyrig när snön rasade från taken och ägaren undrade om det gick att göra någonting åt det. Man skrev in jycken och fick lova damen att hon varje

dag skulle få komma med mat åt hunden. Den åt nämligen bara vindruvor. Till kandidaternas förtjusning kom hon varje dag med två kilo druvor som kandidaterna åt lika glatt som den kräsna hunden satte i sig "Lundins hundmat".

BENGT ERIKSSON

ILL: KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON

PERSONNOTISER

Födelsedagar i juli 2013

Den veterinär som inte önskar få sin bemyrkelse publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före födelsedagen.

HILDING ANLIOT, Sifferbo, 60 år den 1/7
GÖRAN KARLSSON, Odensbacken, 60 år den 2/7

ÅSA KRISTOFFERSSON, Jönköping, 50 år den 7/7

OLOV PARMÉR, Åtvidaberg, 95 år den 12/7

STIG DREVEMO, Järfälla, 70 år den 14/7

GUNNAR BERGSTRÖM, Skara, 70 år den 24/7

ANNIKA HENSCHEN, Mariefred, 50 år den 24/7

LARS WELIN, Hallen, 80 år den 25/7

SIVERT BJURSTRÖM, Trosa, 60 år den 30/7

Avlidna

Professor emeritus **PAUL HOLTENIUS** avled den 24 april 2013. Han föddes 1926

i Uddevalla, avlade studentexamen där 1945 och veterinärexamen 1954. Han blev veterinärmedicin doktor 1957. Samma år började han som laborator på medicinska avdelningen för idisslare vid Kungliga Veterinärhögskolan. Han fick tjänst som professor vid institutionen för medicin II vid Kungliga Veterinärhögskolan 1969 och blev professor emeritus vid SLU 1992.

Docent **GUNNAR TOLLERZ** avled den 13 april 2013. Han föddes 1928 i Falun, avlade studentexamen där 1946 och veterinärexamen 1957. Han anställdes som assistent vid medicinska avdelningen för icke idisslare vid Kungliga Veterinärhögskolan 1958. Han blev veterinärmedicin doktor 1966 och utsågs samma år till docent. Från och med 1968 var han verksam som klinisk forskningschef vid Pharmacia AB i Uppsala och som projektområdesledare där från och med 1978. Han pensionerades 1982.

Salfarm Scandinavia AB –
ett nytt innovativt veterinärt företagande
i Sverige och Norge

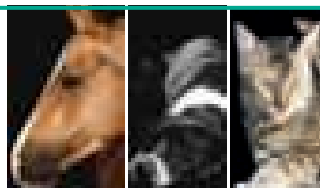
Läkemedelskonsulent

Salfarm Scandinavia AB söker en duktig distriktsansvarig läkemedelskonsulent till Sverige och Norge – med fokus på Sydsvrige.

■ **Ditt nya jobb:** Som distriktsansvarig läkemedelskonsulent ska du genomföra försäljningsaktiviteter, göra kundbesök och presentera våra läkemedel och vacciner för veterinärer och veterinärkliniker.

■ **Din profil:** Du är veterinär, djursjukvårdare eller jobbar inom läkemedelsindustrin eller angränsande branscher. Du är utåtriktad med stor social kompetens och kan skapa förtroendeingivande kundrelationer. Du är en serviceinriktad och resultatorienterad person. Du har goda IT-kunskaper samt talar och skriver svenska och engelska obehindrat.

■ **Vi erbjuder:** Ett självständigt och utmanande arbete i ett framgångsrikt team, en mångsidig produktportfolio, stöd från vårt kompetenta team och attraktiva anställningsvillkor.

Salfarm är ett privatägt företag som distribuerar veterinära läkemedel och tillhörande OTC produkter till bland annat den svenska marknaden. Salfarm har dessutom ett brett sortiment av vaccinationsutrustning som distribueras till stora delar av Norden och Europa. Företagets organisation omfattar försäljning, service samt utveckling och registrering av nya läkemedel. Genom att vara lyhörda för behoven hos våra samarbetspartners och genom att agera snabbt kan vi förse varje enskild marknad med skräddarsydda produkter och service av hög kvalitet.

salfarm
scandinavia AB

Florettgatan 29 C, 2. vån
254 67 Helsingborg
076-7834810
E-mail: scan@salfarm.com

För mer information

kontakta VD Peter W. Olsen:
telefon +45 24408778
eller +46 767834810
e-post: scan@salfarm.com

Ansökan med CV skickas
snarast per e-post.

SVENSK VETERINÄRTIDNING

Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 34
TELEFAX: 08-545 558 39
HEMSIDA: www.svf.se

REDAKTION:

JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: johan.beck-friis@svf.se

SUZANNE FREDRIKSSON

journalist

TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: suzanne.fredriksson@svf.se

BRITA TRYBOM

redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: brita.trybom@svf.se

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA

layout

TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: info@exponera.net

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346-2250

UTGIVNINGSPLAN 2013

NR	UTGIVNING	ANNONSSTOPP	MANUSSTOPP
1	16 JAN	18 DEC	11 DEC
2	5 FEB	16 JAN	9 JAN
3	26 FEB	5 FEB	29 JAN
4	19 MAR	26 FEB	19 FEB
5	16 APR	19 MAR	12 MAR
6	14 MAJ	16 APR	9 APR
7	4 JUN	14 MAJ	7 MAJ
8-9	26 JUN	4 JUN	28 MAJ
10	27 AUG	6 AUG	30 JUL
11	17 SEP	27 AUG	20 AUG
12	8 OKT	17 SEP	10 SEP
13	29 OKT	8 OKT	1 OKT
14	19 NOV	29 OKT	22 OKT
15	11 DEC	19 NOV	12 NOV

SVENSK VETERINÄRTIDNING

Prenumerationspris 2013

Sverige: 1 210 kronor + moms.
Europa: 1 560 kronor + moms i EU.
Utanför Europa: 1 710 kronor.

Medlemmar i veterinärförbundet har 350 kronor i rabatt.

FACKPRESSUPPLAGA 2012
– 3 300 EX

EXPROLINE[®]

FIPRONIL

VET

RECEPTFRI SPOT-ON LÖSNING

Medel mot ekloparasiter för utvärtes bruk.
FÖR HUND OCH KATT

BEHANDLING MOT FÄSTINGAR OCH LOPPOR

och hos hund även påskattande löss.

Doe - ges på huden efter kroppsvekt. Behandlingen kan upprepas tidigast efter 4 veckor.

Försiktighet - skall inte användas på kattungar/valpar yngre än 2 månader/eller katter som väger under 1 kg/eller valpar under 2 kg. Behandlade djur skall inte hanteras förrän lösningsen har torkat.

För ytterligare information - www.laso.se (SPC 2012-04-19). För inköpsställen - se www.orionvet.se

zoetis

ORION
PHARMAS

NOBIVAC® KATTVACCINER

OLIKA KATTER, OLIKA RISKER.

Nobivac® Ducat vet.

Vaccin mot rhinotrakeitvirus och calicivirus hos katt.

Nobivac® Tricat Novum vet.

Vaccin mot kattpest, rhinotrakeitvirus och calicivirus hos katt.

Nobivac® Forcat

Vaccin mot kattpest, rhinotrakeitvirus, calicivirus och Chlamydophila felis hos katt. Vaccinet tillhandahålles ej för närvarande.

Nobivac® Rabies vet.

Vaccin mot rabies.

Receptbelagda läkemedel. Mer info: fass.se.
Samtliga vacciner injiceras subkutant.

Datum för senaste översyn av produktresumé:

Nobivac® Ducat vet., frystorkat pulver och vätska till injektionsvätska, suspension, 2010-03-19

Nobivac® Tricat Novum vet., frystorkat pulver och vätska till injektionsvätska, suspension, 2012-06-21

Nobivac® Forcat, frystorkat pulver och vätska till injektionsvätska, suspension, 2011-08-16

Nobivac® Rabies vet. 2IE, injektionsvätska, suspension, 2011-12-22

